

MOUN RAJKUMAR

(Gujarati translation of the “Khamosh Shahzada”)

ખામોશ શહઝાદા (ઉદ્દ)નું સૌપ્રથમ ગુજરાતી ભાષાંતર

મૌન રાજકુમાર

● વ્યર્થ વાતોના કંપાવનારા ચાર નુકસાન 3	● વાતને બિન જરૂરી બાબતોથી પાક કરવાનો ઉત્તમ ઉપાય 27
● સાસુ વહુનો કજિયો ડામવાનો મદની ઉપાય 10	● બોલતાં પહેલાં જોખવાની રીત 29
● મોઢામાંથી લોહી અને પર નીકળતું હશે 15	● મૌનની બરકતથી દીદારે મુસ્તફા 33
● સાત મદની ફૂલોનો “ફાડૂકી ગુલદસ્તો” 16	● ઘરમાં મદની માહોલ બનાવવાના 19 મદની ફૂલ 38

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત,

બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ

મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અતાર કાદિરી રમવી

دَامَتْ بَرَكَاتُهُمْ
الْعَالِيَةِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ط

પુસ્તક વાંચવાની દુઆ

રજૂકર્તા : શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અતાર કાદિરી રઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَّةُ

દીની પુસ્તક અથવા ઇસ્લામી સબક વાંચતા પહેલા નીચે આપેલી દુઆ પઢી લો. إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ જે કાંઈ વાંચશો યાદ રહેશે. દુઆ આ છે :

اللَّهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَأَلْخُشْ عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا دَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

અનુવાદ : ઐ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ! અમારા પર ઇલમ અને રહસ્યના દરવાજા ખોલી નાખ અને અમારા પર પોતાની રહમત નાઝિલ ફરમાવ ! હે અઝમત અને બુઝુર્ગીવાળા.

(المُسْتَفْرَغُ ج ١ ص ٣٠ دار الفكر بيروت)

નોટ : આગળ-પાછળ એક એક વાર દુરૂદ શરીફ પઢી લો .

તાલિબે ગમે મદીના

બકીઅ

વ મગફિરત

13, શવ્વાલુલ મુકર્રમ, 1428 હિ.

ક્યામતના દિવસે અફસોસ

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : સૌથી વધારે અફસોસ ક્યામતના દિવસે એને થશે જેને દુનિયામાં ઇલ્મ પ્રાપ્ત કરવાની તક મળી પણ એણે પ્રાપ્ત ન કર્યું અને તે વ્યક્તિને થશે જેણે ઇલ્મ પ્રાપ્ત કર્યું અને બીજાઓએ તો એનાથી સાંભળીને ફાયદો ઉઠાવ્યો પરંતુ તેણે ન ઉઠાવ્યો. (એટલે કે એ ઇલ્મ પર અમલ ન કર્યો)

(تاريخ دمشق لابن عساکر، ج ٥١ ص ١٣٨ دار الفكر بيروت)

પુસ્તક ખરીદનાર ધ્યાન આપે

પુસ્તક છાપવામાં દેખિતી ખરાબી હોય અથવા પાનાં ઓછા હોય તેમ જ બાઈન્ડિંગ માં આગળ-પાછળ થયા હોય તો મક્તબતુલ મદીનાનો સંપર્ક સાધવો.

“મૌન રાજકુમાર”

દા'વતે ઇસ્લામીની સૌપ્રથમ ગુજરાતી પુસ્તિકા

અત્યાર સુધી ગુજરાતમાં મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઇસ્લામી) તરફથી માત્ર ઉર્દૂમાંથી ગુજરાતી લિપિયાંતર જ કરવામાં આવે છે. જેમાં સામાન્ય રીતે ભાષા ઉર્દૂ અને લખાણ ગુજરાતી હોય છે. પરંતુ હવે ખાસ કરીને ગુજરાતમાં “યૌમે કુફલે મદીના” મનાવવાનાં ઉત્સાહ હેઠળ મજલિસે તરાજિમ દ્વારા શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી રઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَهُ ના ઉર્દૂ રિસાલા “ખામોશ શહજાદા”નું સૌપ્રથમ ગુજરાતી ભાષાંતર કરીને “મૌન રાજકુમાર”ના નામે મક્તબતુલ મદીનાથી પ્રકાશિત કરવામાં આવેલ છે. આ રિસાલાનું ગુજરાતી ભાષાંતર કરવા માટે નીચે દર્શાવેલાં પગલાં ભરવામાં આવ્યાં છે.

અરબી તથા ફારસી મતન અને અરબી પુસ્તકોના હવાલા તેમજ “عَزَّوَجَلَّ”, “صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ” અને “رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ” વગેરે પણ અરબીમાં જ મૂકવામાં આવેલ છે. શે'ર-શાયરી, શીર્ષકના અક્ષરોની નિસ્ખત વાળા વાક્યો અને માન વાયક અલકાબ તથા સંબોધન વાક્યો અને ગુજરાતીમાં જ પ્રચલિત ઘણા ખરા ઉર્દૂ શબ્દો તથા દા'વતે ઇસ્લામીની આગવી ઇસ્તેલાહ (પારિભાષિક શબ્દો)નું પણ ભાષાંતર કરવામાં આવ્યું નથી જેથી કરીને મૂળ ઉર્દૂ રિસાલાની બરકત પણ જળવાઈ રહે.

આ પુસ્તિકાના ગુજરાતી ભાષાંતરની સંપૂર્ણ જવાબદારી ફક્ત મજલિસે તરાજિમની છે. આથી જો કોઈ સ્થળે સુધારો-વધારો અથવા તો કોઈ ભૂલ જણાય તો (E-mail, Sms અથવા Whats app દ્વારા) સંપર્ક સાધીને સવાબ કમાવવો.

નોંધ : ગુજરાતી ભાષાંતરને શિષ્ટમાન્ય અને ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળું બનાવવા માટેના વાયકોના સૂચનો આવકાર્ય છે.

-: સંપર્ક :-

મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઇસ્લામી)

મદની મર્કઝ, કાસિમ હાલા મસ્જિદ, બીજો માળ, નાગર વાડા મેઈન રોડ,

વડોદરા-1 ગુજરાત. Mo. 9327776311

E-mail : translation.baroda@dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ط

મૌન રાજકુમાર⁽¹⁾

શૈતાન અટકાવવાના લાખો પ્રયાસ કરે તેમ છતાં આ પુસ્તિકા
(48 પાનાં) સંપૂર્ણ વાંચી લો. જો બોલવામાં સાવચેતી રાખવાની ટેવ નહીં હોય
તો દિલ ખુદાના ડરથી જીવંત હોવાની સ્થિતિ માં اِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ આપ રહી પડશો.

દુરૂદ શરીફની ફઝીલત

રસૂલે નઝીર, સિરાજે મુનીર, મહબૂબો રબ્બો કદીર
نُصِّىَ اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَآلِهٖ وَسَلَّم નું ફરમાને દિલનશીન છે : ઝિક્રે ઇલાહીની
કસરત કરવી અને મારા પર દુરૂદે પાક પઢવું ફક (એટલે તંગી)ને
દૂર કરે છે. (الْقَوْلُ الْبَدِيع ص ૨૪૩)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّدٍ

રાજકુમારે એકાએક મૌન ધારણ કરી લીધું. રાજા અને મંત્રીઓ
અને તમામ દરબારીઓ આશ્ચર્ય ચકિત છે કે આખરે આને શું થઈ
ગયું છે કે બોલતો જ નથી ! બધાએ પ્રયત્ન કરી જોયો પણ રાજકુમાર
મૌન હતો મૌન જ રહ્યો. મૌન હોવા છતાં રાજકુમારના નિત્યક્રમમાં
કોઈ ફેર ન પડ્યો. એક દિવસ મૌન રાજકુમાર પોતાના સાથીદારો
સાથે પક્ષીઓનો શિકાર કરવા નીકળ્યો. ધનુષ પર બાણ ચઢાવી એક

لَدَيْنَه

① આ બયાન અમીરે અહલે સુન્નતે (دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه) તબલીગે કુરઆનો સુન્નતની
વિશ્વવ્યાપી બિન રાજકીય તહેરીક દા'વતે ઇસ્લામીના આલમી મદની મર્કઝ ફૈઝાને
મદીનામાં સુન્નતોથી ભરપૂર હફતાવાર ઈજતિમાઅમાં (9, જુમાદલ ઉબરા
સિ. 1432 હિ./ 12-5-11) માં ફરમાવ્યું હતું. સુધારો વધારો કરીને લેખિત સ્વરૂપે
આપની સેવામાં પ્રસ્તુત છે. મજલિસે મક્તબતુલ મદીના

ફરમાને મુસ્તાફા ﷺ : મારા પર પુષ્કળ પ્રમાણમાં દુરૂંદ પાક પઢો બેશક તમારું મારા પર દુરૂંદ પાક પઢવું તમારા ગુનાહોની મગફરત છે. (ખાતમ)

ગીય વૃક્ષ નીચે ઊભો રહી તેમાં પક્ષીને શોધી રહ્યો હતો, એટલામાં વૃક્ષના પાંદડાઓમાંથી કોઈ પક્ષીના બોલવાનો અવાજ આવ્યો, બસ પછી તો શું હતું, તેણે તરત જ અવાજની દિશામાં બાણ ચલાવ્યું અને જોત જોતામાં એક પક્ષી ઘાયલ થઈને પડ્યું અને તરફડવા લાગ્યું. મૌન રાજકુમાર અનાયાસે બોલી ઉઠ્યો : પક્ષી જ્યાં સુધી મૌન હતું સલામત રહ્યું પરંતુ બોલતાની સાથે જ બાણનું લક્ષ્ય બની ગયું અને અફસોસ ! એના બોલવાને કારણે હું પણ બોલી પડ્યો !!

यूप रहने में सौ सुખ हैं तू येह तजरिबा कर ले
अय भाई ! जहां पर तू लगा कुहले मदीना

(વસાઈલે બખ્શિશ, પાના : 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મૌનમાં સલામતી છે

મીઠાં મીઠાં ઈસ્લામી ભાઈઓ ! આ કિસ્સો ભલે ઉપજાવી કાઢેલો હોય પણ આ નકારી ન શકાય એવી વાસ્તવિકતા છે કે વાતોડિયો માણસ બીજાઓને બોલવા પર વિવશ કરતો, પોતાનો તથા અન્ય વ્યક્તિઓનો સમય વેડફતો, ઘણીવાર બોલીને પ્રાયશ્ચિત કરતો અને વારંવાર તકલીફ ભોગવતો રહે છે, ખરેખર માણસ જ્યાં સુધી ચૂપ રહે છે ઘણી બધી આપત્તિઓથી સલામતીમાં રહે છે.

બહેરામ અને પક્ષી

કહેવાય છે : બહેરામ કોઈ વૃક્ષ નીચે બેઠો હતો, તેને એક પક્ષીનો અવાજ સંભળાયો અને એણે તેને પાડી દીધું. પછી કહેવા લાગ્યો : જીભ (મોઢા)ની સુરક્ષા માણસ અને પક્ષી બંને માટે લાભદાયી છે જો આ પક્ષી પોતાનું મોઢું બંધ રાખતું તો નાશ ન પામતું. (مُسْتَطَرَف ج ١ ص ١٤٧)

ફરમાનો મુસ્તાફા ﷺ : મારા પર દુરૂદે પાક પુષ્કળ પ્રમાણમાં પઢો બેશક આ તમારા માટે પાકી છે. (અબુ ડાવુદ)

મૌનની ફઝીલત અંગે મુસ્તાફા ﷺ ના ચાર ફરમાનો

﴿1﴾ એટલે જે મૌન રહ્યો તેને મુક્તિ મળી. (તર્મિઝી જ ૬ વ ૨૨૦ હદિથ ૨૦૦૯)
 ﴿2﴾ اَلصَّمْتُ سَيِّدُ الْاَخْلَاقِ (મૌન શિષ્ટાચારનો સરદાર છે. (અલ્ફરતુસ બાઠૂર અલખટાબ ૨ વ ૬૧૭ હદિથ ૩૮૦૦)
 ﴿3﴾ اَلصَّمْتُ اَرْفَعُ الْعِبَادَةِ (મૌન ઉત્તમ દરજજાની ઇબાદત છે. (અલખટાબ ૨ વ ૬૧૭ હદિથ ૩૮૦૦)
 ﴿4﴾ માણસનું મૌન પર ટકી રહેવું 60 વર્ષની બંદગી કરતા વધુ સારું છે.

(شُعَبُ الْاِيْمَان ج ૬ વ ૨૬૦ હદિથ ૬૯૦૩)

60 વર્ષની ઇબાદત કરતા વધુ સારું હોવાનો ખુલાસો

મુફ્તિસરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન ﷺ યોથી હદીસે પાક હેઠળ ફરમાવે છે : એટલે કે જો કોઈ માણસ 60 વર્ષ ઇબાદત કરે પરંતુ વધારે પડતી વાતો પણ કરે, સારી નરસી વાત વચ્ચેનો ભેદ ન પારખી શકે તેના કરતા વધુ સારું એ છે કે થોડીવાર મૌન રહે કારણકે મૌનમાં ચિંતન પણ થયું, મનની સુધારણા પણ, અલ્લાહની ઓળખાણ અને હકીકતોમાં મનન પણ, ઝિક્રે ખફીના સમુદ્રમાં ડુબકી પણ, મુરાકબો (ધ્યાન મગ્ન) પણ.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, ભાગ : 6, પાના : 361, ટૂંકસાર)

વ્યર્થ વાતોના કંપાવનારા ચાર ગુકશાન

ગપ્પા મારનારા, વાતનું વતેસર કરનારા, બલકે વ્યર્થ વાત જાઈજ હોવા છતાં ગુનો નથી એમ વિચારીને જેઓ ક્યારેક ક્યારેક વ્યર્થ વાતો કરે છે તેઓ પણ વ્યર્થ વાતો વિશે હુજજતુલ ઇસ્લામ હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ અબૂ હામિદ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી ﷺ ના પ્રતિભાવો જુએ અને પોતાને

ફરમાને મુસ્તાફા : જે મારા પર જુમાના દિવસે બસો વાર દુરૂદ શરીફ પઢે એના બસો વર્ષના ગુનાહ માફ થશે. (અમાલ)

વ્યર્થ વાતચીતના આ ચાર નુકશાનોથી ડરાવે. આ **رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ** એ આ ચાર કારણોના લીધે વ્યર્થ વાતોની નિંદા ફરમાવી છે. **﴿1﴾** વ્યર્થ વાતો કિરામન કાતિબીન (એટલે કે કર્મો લખનારા બુરુગ ફિરિશ્તાઓ) ને લખવી પડે છે, તેથી માણસે તેમનાથી શરમ કરવી જોઈએ અને તેમને વ્યર્થ વાતો લખવાનો કષ્ટ ન આપવો જોઈએ. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ 26માં સીપારામાં સૂરએ **ق** આયત નંબર 18 માં ઈશાદિ ફરમાવે છે :-

مَا يَفْظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ
رَاقِبٌ عَتِيدٌ

તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન : કોઈ વાત એ મુખમાંથી નથી કાઢતો કે એની પાસે એક રક્ષક તૈયાર ન બેઠો હોય.

﴿2﴾ એ વાત સારી નથી કે વ્યર્થ વાતોથી ભરપૂર આમાલનામું **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ના દરબારમાં રજૂ થાય.

﴿3﴾ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ના દરબારમાં તમામ મખ્લૂકની સામે બંદાને હુકમ થશે કે પોતાનું આમાલનામું વાંચીને સંભળાવો ! હવે કયામતની ભયાનક સજ્જીઓ તેની સામે હશે, માણસ નગ્ન હશે, ઘણો તરસ્યો હશે, ભૂખના કારણે કમર ભાંગી રહી હશે, જન્નતમાં જતો અટકાવી દેવાયો હશે અને દરેક પ્રકારની રાહત તેના પર બંધ કરી દેવામાં આવી હશે, વિચાર તો કરો આવી કષ્ટદાયક સ્થિતિમાં વ્યર્થ વાતોથી ભરપૂર આમાલનામું વાંચી સંભળાવવું કેટલું કષ્ટદાયક હશે ! (હિસાબ લગાવો, જો દરરોજ માત્ર 15 મિનિટ પણ વ્યર્થ વાતો કરી હશે તો એક મહિનાના સાડા સાત કલાક થયાં અને એક વર્ષના 90 કલાક, માની લો કે કોઈએ પચાસ વર્ષ સુધી રોજ સરેરાશ 15 મિનિટ વ્યર્થ વાતચીત કરી તો 187 દિવસ 12 કલાક થયા. મતલબ કે છ મહિના

ફરમાને મુરતાદ : મારા પર દુરંદે પાક પઢો અલ્લાહ તમારા પર રહેમત મોકલશે. (અનસરી)

કરતા વધારે, તો વિચાર કરો ! કયામતનો ભયંકર દિવસ જેમાં સૂરજ માત્ર સવા માઈલ પર રહીને આગ વરસાવી રહ્યો હશે, આવી ભાન ભૂલાવનાર ગરમીમાં સતત છ મહીના સુધી કોણ આમાલનામું વાંચીને સંભળાવી શકશે ! આ તો માત્ર રોજની પંદર મિનિટની વ્યર્થ વાતચીતનો હિસાબ છે. આપણા તો ઘણીવાર કેટ કેટલા કલાકો મિત્રો સાથે વ્યર્થ વાતચીતમાં પસાર થઈ જાય છે, ગુનાઓથી ભરપૂર વાતો અને અન્ય ખરાબીઓ આ ઉપરાંત)

﴿4﴾ કયામતના દિવસે બંદાને વ્યર્થ વાતો વિશે ઠપકો આપવામાં આવશે અને તેને લજાવવામાં આવશે. બંદાની પાસે આનો કોઈ જવાબ નહિ હોય અને તે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ની સામે શરમથી પાણી પાણી થઈ જશે.

(منهاج العابدین ص ૧૭)

હર લક્ઝ કા કિસ તરહ હિસાબ આહ ! મેં દૂંગા

અલ્લાહ ઝબાં કા હો અતા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બખ્ષિશ, પાના : 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

સૌથી વધારે નુકશાનકારક વસ્તુ

હઝરતે સય્યિદુના સુફ્યાન બિન અબ્દુલ્લાહ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાવે છે : એક વાર મેં દરબારે રિસાલતમાં અરજ ગુજારી : યા રસૂલલ્લાહ ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ આપ મારા માટે સૌથી વધારે ભયંકર અને નુકશાનકારક વસ્તુ કોને ઠેરવો છો? ત્યારે મદની સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ એ પોતાની મુબારક જીભ પકડીને ઇશાદિ ફરમાવ્યું : “આને ”

(سُنَنِ تِرْمِذِي ج ٤ ص ١٨٤ حَدِيث ٢٤١٨)

ફરમાને મુસ્તાફા ﷺ : જે મારા પર દસ વાર સવારે અને દસ વાર સાંજે દુરુદે પાક પઢે એને કયામતના દિવસે મારી શકાત મળશે. (મુસ્તાફા)

ભલાઈની વાત કરો અથવા ચૂપ રહો

કાશ ! બુખારી શરીફની આ હદીસે પાક આપણાં મન અને મસ્તિષ્કમાં દ્રઢ થઈ જાય, જેમાં આ પણ છે :
 مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ
 જે કોઈ **અલ્લાહ** અને કયામત પર ઈમાન રાખે છે તેણે ભલાઈની વાત કરવી જોઈએ અથવા ચૂપ રહેવું જોઈએ. (بخاری ج ٤ ص ١٠٥ حدیث ٦٠١٨)
 દા'વતે ઈસ્લામીની પ્રકાશક સંસ્થા મક્તબતુલ મદીના દ્વારા પ્રકાશિત 217 પાનાં પર આધારિત પુસ્તક “ અલ્લાહ વાલોં કી બાતે ” પાના નં. 91 પર અમીરુલ મુઅમિનીન, હઝરતે સય્યિદુના સિદ્દીકે અકબર رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાવે છે : એ વાતમાં કોઈ ભલાઈ નથી જેનો ઉદ્દેશ **અલ્લાહ** عَزَّ وَجَلَّ ને રાજી કરવાનો ન હોય. (جُلِّيَّةُ الْاَوْلِيَاء ج ١ ص ٧١)
 હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ સુફ્યાન સૌરી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ એ ફરમાવ્યું : ઈબાદતનું પ્રથમ સોપાન મૌન હોય છે પછી જ્ઞાન પ્રાપ્તિ, એના પછી એનું દ્રઢિકરણ, પછી એના પર અમલ કરવું અને એને ફેલાવવું. (تاريخ بغداد ج ٦ ص ٦)

જો જન્મત જોઈતી હોય તો.....

હઝરતે સય્યિદુના ઈસા રુહુલ્લાહ عَلَيَّهِ السَّلَام ની બિદમતમાં લોકોએ વિનંતી કરી : કોઈ એવો અમલ બતાવો કે જેનાથી જન્મત મળે. ઈશાદિ ફરમાવ્યું : ક્યારેય ન બોલો. અરજ ગુજારી : આ તો થઈ શકે એમ નથી. ફરમાવ્યું : સારી વાત સિવાય મોંમાંથી કંઈ પણ ન બોલો. (احياء العلوم ج ٣ ص ١٣٦)

અકસર મેરે હોંટોં પે રહે ઝિકે મદીના

અલ્લાહ ઝબાં કા હો અતા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બખ્શિશ, પાના : 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ફરમાને મુસ્તાફા ﷺ : જેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરુદે પાક ન પડે એણે વેદના આપી. (મુબારકાત)

મૌન ઇમાનની સલામતીનું માધ્યમ છે

જે બદનસીબની જીભ કાતરની જેમ દરેકની વાત કાપતી જતી હોય છે, તે બીજાઓની વાત સારી રીતે સમજવાથી વંચિત રહેશે બલકે વાતોડિયા માણસ માટે એ પણ ભય રહે છે કે બડબડાટ કરવાથી મુખમાંથી **مَعَاذَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ** ફુફિયાત નીકળી જાય. આથી હુજજતુલ ઇસ્લામ હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ અબૂ હામિદ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી **رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَالِي عَلَيْهِ** ઇહયાઉલ ઉલૂમમાં ઘણાં બુઝુર્ગોના કથન નકલ કરીને ફરમાવે છે : મૌન રહેતા માણસમાં બે વિશેષતાઓ એકત્ર થઈ જાય છે **﴿1﴾** તેનું દીન (ઇસ્લામ) સલામત રહે છે **﴿2﴾** બીજાની વાત સારી રીતે સમજ લે છે. (إحياء العلوم ૩ વ ૧૩૪)

મૌન અજ્ઞાની(જાહિલ)નો પડદો છે

હઝરતે સય્યિદુના સુફ્યાન બિન ઉયૈના **رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ** એ ફરમાવ્યું : **الْصَّمْتُ رَيْنٌ لِّلْعَالَمِ وَسِتْرٌ لِّلْجَاهِلِ** મૌન જ્ઞાનીની પ્રતિભા અને અજ્ઞાનીનો પડદો છે. (شُعَبُ الْإِيمَان ج ૭ વ ૮૬ حديث ૪૭૦૧)

મૌન ઇબાદતની ચાવી છે

હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ સુફ્યાન **رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَالِي عَلَيْهِ** થી મરવી છે : વધારે મૌન ઇબાદતની ચાવી છે.

(الصَّمْتُ مع موسوعة ابن أبي الدنيا ج ૭ વ ૨૦૦ رقم ૬૩૬)

માલની સુરક્ષા સરળ છે પણ જીભની

હઝરતે સય્યિદુના મુહમ્મદ બિન વાસેઅ **رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَالِي عَلَيْهِ** એ હઝરતે સય્યિદુના માલિક બિન દીનાર **رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَالِي عَلَيْهِ** થી ફરમાવ્યું : માણસ માટે જીભ (મોઢા)ની સુરક્ષા માલની સુરક્ષા કરતા વધારે મુશ્કેલ છે. (اتحاف السادة للريدي ج ૯ વ ૧૬૬)

કરમાને મુસ્તાફા : એ માણસની નાક માટીમાં ભળી જાય જેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરુદે પાક ન પઢે. (૧૬)

અફસોસ ! કે પોતાના માલની રક્ષા બાબતે સામાન્ય રીતે દરેક સાવચેત હોય છે, જો કે માલ વેડફાઈ પણ ગયો તો માત્ર દુનિયાનું નુકશાન છે. ઘણો જ અફસોસ ! જીભ (મોઢા)ની સુરક્ષાનો વિચાર ઘણો ઓછો થયો છે, ખરેખર જીભ (મોઢા)ની સુરક્ષા ન કરવાના કારણે દુનિયાના નુકશાનની સાથે સાથે આખેરતની બરબાદીની પણ પૂરે પૂરી શક્યતા છે.

બકબક કી યેહ આદત ન સરે હશ્ત ફંસા દે

અલ્લાહ ઝબાં કા હો અતા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બખ્શિશ, પાના : 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

બોલનાર ઘણીવાર પસ્તાય છે

મીઠાં મીઠાં ઇસ્લામી ભાઈઓ ! એ નકારી ન શકાય તેવી વાસ્તવિકતા છે કે મૌન રહેવામાં શરમિંદગીની શક્યતા બહુ ઓછી છે. જ્યારે તક મળતાં જ “બોલી પડવાની” કુટેવથી ઘણીવાર **SORRY** કહેવું પડે છે અને માફી માંગવી પડે છે અથવા પછી મનમાં ને મનમાં પસ્તાવો થાય છે કે હું અહિં ન બોલ્યો હોત તો સારું થાત કારણ કે મારા બોલવાથી સામે વાળાનો સંકોચ દૂર થઈ ગયો, ખરું ખરું સાંભળવું પડ્યું, ફલાણો નારાજ થઈ ગયો, ફલાણાનો ચેહરો ઊતરી ગયો, ફલાણાને મન દુઃખ થયું. પોતાનું સ્વમાન પણ હણાયું વગેરે વગેરે. હઝરતે સય્યિદુના મુહમ્મદ બિન નઝર હારિસી

عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْكَوْ رિવાયત છે : વધારે બોલવાથી પ્રભાવ જતો રહે છે.

(الصَّصْتُ لِابْنِ أَبِي الدُّنْيَا ج ٧ ص ٦٠ رقم ٥٢)

ફરમાને મુસ્તાફા : જેની સામે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરૂદ પાક ન પડે વાસ્તવમાં એ બદનસીબ થઈ ગયો. (ઉઝર)

“બોલીને” પસ્તાવા કરતા “ન બોલીને” પસ્તાવું સારું

સત્ય છે, “બોલીને” પસ્તાવા કરતા “ન બોલીને” પસ્તાવું સારું અને વધારે ખાઈને પસ્તાવા કરતા ઓછું ખાઈને પસ્તાવું સારું કારણકે જે બોલતો રહે છે તે વિપત્તિઓમાં સપડાતો રહે છે અને જે વધારે ખાવાની ટેવવાળો હોય છે તે પોતાનું પેટ બગાડતો તેમ જ મોટા ભાગે મેદસ્વિતાનો ભોગ બનીને જાત જાતના રોગોમાં સપડાઈ જાય છે, જો યુવાવસ્થામાં રોગોથી સહેજ બચી પણ જાય તો જુવાની પસાર થયા પછી ઘણીવાર બિમારીનું ઘર બની જાય છે. વધારે ખાવાના નુકશાન અને મેદસ્વિતાનો ઉપચાર વગેરે જાણવા માટે ફેઝાને સુન્નતના પ્રથમ ભાગના પ્રકરણ “પેટ કા કુફલે મદીના” નો અભ્યાસ કરો.

મૂંગો ફાયદામાં રહે છે

મીઠાં મીઠાં ઈસ્લામી ભાઈઓ ! આમ જોઈએ તો આંધળો ફાયદામાં રહે છે કારણકે પરસ્ત્રીને એકીટશે જોવાથી, દાઢી વિહોણા આકર્ષક યુવકો પર લિજ્જત વાળી નજર નાંખવાથી, ફિલમો-નાટકો જોવાથી, કોઈ હાફ પેન્ટવાળાના ખુલ્લાં ઘૂંટણ અને સાથળો જોવા વગેરે વગેરે બદનિગાહિઓ (કુદ્રષ્ટિઓ)ના ગુનાઓથી બચેલો રહે છે. આવી જ રીતે મૂંગો પણ જીભની અસંખ્ય આપત્તિઓથી સુરક્ષિત રહે છે. અમીરુલ મોમિનીન, હઝરતે સય્યિદુના અબૂ બક સિદ્દીક ફરમાવે છે : કાશ હું મૂંગો હોત પરંતુ અલ્લાહના ઝિકની હદ સુધી બોલવાની આવડત હોત. (૧૦૪૨૬ મુસ્નદ અલ્હદીથ ૮૧૪૨)

ઈહયાઉલ ઉલૂમમાં છે, હઝરતે સય્યિદુના અબૂ દરદા

رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ એ એક બોલકણી સ્ત્રી જોઈ ત્યારે ફરમાવ્યું : જો આ મૂંગી હોત તો આના હકમાં વધારે સારું હતું. (૧૪૨ મુસ્નદ અલ્હદીથ ૮૧૪૨)

इरमाने मुसद्दा : જેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરુદે પાક ન પડે તો એ લોકોમાં ઘણો કંજૂસ વ્યક્તિ છે. (અહીંથી)

ઘર શાંતિનું પારણું કઈ રીતે બને?

પ્યારા પ્યારા આકા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ના મીઠાં મીઠાં સહાબી رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ ના ઇશદિથી ખાસ કરીને આપણી એ ઇસ્લામી બહેનો બોધ મેળવે કે જે દરેક સમયે “લપ્પન છપ્પન” અને “તારી મારી”માં મગ્ન રહેતી અને અહીંની ત્યાં અને ત્યાંની અહિયાં કરવામાંથી નવરી નથી પડતી. જો ઇસ્લામી બહેનો સાચા અર્થમાં પોતાના મોઢા (જીભ) પર “કુફલે મદીના” લગાવી લે તો તેમનાં ઘરની મુસીબતો, સંબંધીથી વિવાદ અને સાસુ-વહુના કજિયાઓ વગેરે ઘણી બધી સમસ્યાઓનો ઉકેલ આવી જાય અને આખેઆખું કુટુંબ સાચા અર્થમાં શાંતિનું પારણું બની જાય કારણ કે મોટા ભાગના ઘરેલુ ઝઘડાં મોઢા(જીભ)ના નકામા ઉપયોગના કારણે જ થાય છે.

સાસુ-વહુનો કજિયો ડામવાનો મદની ઉપાય

સાસુ જો ધમકાવતી હોય તો વહુ એ માત્ર ને માત્ર ધીરજ રાખવી જોઈએ, પોતાની સાસુને જવાબ માં એક શબ્દ પણ ન કહે અને પોતાના પતિને પણ ફરિયાદ ન કરે, પોતાના પિયરમાં પણ કંઈ જ ન કહે બલકે મોઢું પણ ન ચઢાવે, વળી, પોતાના બાળકો અથવા વાસણો વગેરે ઊપર પણ ગુસ્સો ન ઉતારે. اِنْ شَاءَ اللہُ عَزَّوَجَلَّ. સફળતા તેના પગ ચૂમશે. કહેવાય છે : “એક ચૂપ સો ને હરાવે”. આ જ રીતે જો કોઈ વહુ પોતાની સાસુ સાથે ઝઘડો કરતી હોય તો સાસુ એ કાર્યવાહી ન કરવી જોઈએ, માત્ર મૌન ધારણ કરે. ઘરની કોઈ વ્યક્તિ છેક એટલે સુધી કે પોતાના દિકરાને પણ ફરિયાદ ન કરે. اِنْ شَاءَ اللہُ عَزَّوَجَلَّ. આ કહેવત “એક ચૂપ સો સુખ” પ્રમાણે સુખ-શાંતિ મેળવશે. જી હાં ! જો સાચા અર્થમાં સગે મદીના غُفِیَ عَنْہُ ના આ મદની

इस्माने मुस्ताफ़ा ﷺ : જે વ્યક્તિ મારા પર દુરૂદ પાક પઢવાનું ભૂલી ગયો એ જન્નતનો માર્ગ ભૂલી ગયો. (ખરૂન)

ઉપાય પર અમલ કરવામાં આવશે તો **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** ટૂંક સમયમાં સાસુવહુના ઝઘડાં બંધ થઈ જશે અને ઘર શાંતિનું પારણું બની જશે. સાસુ-વહુના ઝઘડાઓના નિવારણ માટે રહસ્યમય મદની ફૂલોની **VCD** “ઘર અમ્ન કા ગહવારા કેસે બને?” મક્તબતુલ મદીનાથી મેળવી લો અથવા દા’વતે ઈસ્લામીની વેબ સાઈટ **www.dawateislami.net** પર જોઈ લો. **آلْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ** આ **VCD**ની બરકતથી ઘણા ઘર શાંતિના પારણાં બની ગયાં છે.

હે દબદબા ખામોશી મેં હૈબત ભી હૈ પિન્હાં

અય ભાઈ ! ઝબાં પર તૂ લગા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બખ્શિશ, પાના : 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મોં (જીભ)ની સેવામાં વિનંતી

મીઠાં મીઠાં ઈસ્લામી ભાઈઓ ! જ્યારે જીભ સીધી રહેશે અને આનાથી સારી સારી વાતોનો દોર ચાલશે તો આનો લાભ સમગ્ર શરીર ઉઠાવશે અને જો આ વાંકી ચાલી જેમ કે કોઈને હડધૂત કર્યું, ગાળ આપી, કોઈનું અપમાન કર્યું, ગીબત (નીંદા) અને ચાડી કરી, ખોટુ બોલ્યાં તો ઘણીવાર દુનિયામાં પણ શરીરની ધોલાઈ થાય છે. આપણા મીઠાં મીઠાં પ્યારા પ્યારા અને સૌથી સારા અને ખુશઅખ્લાક (સુસંસ્કારી) આકા **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** : જ્યારે માણસ સવાર કરે છે તો તેના અંગો નમીને જીભ ને કહે છે, અમારા વિશે **अल्लाह** (عَزَّوَجَلَّ) થી ડર કારણ કે અમે તારાથી જોડાયેલા છીએ જો તુ સીધી રહેશે તો અમે પણ સીધા રહીશું અને જો તું વાંકી થઈ ગઈ તો અમે પણ વાંકા થઈ જઈશું.

(سُنَنِ تِرْمِذِي ج ٤ ص ١٨٣ حديث ٢٤١٥)

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : તમે જ્યાં પણ હોવ મારા પર દુરૂદે પાક પઢો કે તમારું દુરૂદે પાક મારા સુધી પહોંચે છે. (મૌન)

યા રબ ન જરૂરત કે સિવા કુછ કભી બોલું !

અલ્લાહ ઝબાં કા હો અતા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બખ્શિશ, પાના : 66)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

સારી વાત કરવાની ફઝીલત

તાજદારે રિસાલત, માલિકે કૌસરો જન્નત صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ નું ફરમાને જન્નત નિશાન છે : જન્નતમાં એવા બાલાખાના (ઉચ્ચગૃહો) છે કે જેમનું બહાર અંદરથી અને અંદર બહારથી દેખાય છે. એક ગામવાસી એ ઊભા થઈને અરજ ગુજારી : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ! તે કોના માટે છે? આપ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ એ ઈશ્દિ ફરમાવ્યું : આ તેના માટે છે જે સારી વાતચીત કરે, ખાવાનું ખવડાવે, સતત રોઝા રાખે અને રાત્રે ઉઠીને અલ્લાહ عَزَّ وَجَلَّ માટે નમાઝ પઢે જ્યારે લોકો સૂઈ રહ્યા હોય. (સંનન તરિમ્દી જ ૬ વ ૨૩૭ હદિથ ૨૦૩૦)

આકા દીર્ઘ મૌનવાળા હતા

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَوِيلَ الصَّمْتِ -

દીર્ઘ મૌન વાળા હતા. صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

(شرحُ السُّنَّةِ لِلْبَغَوِيِّ ج ૭ વ ૬૦ હદિથ ૩૦૮૯)

મુફ્સિરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે મુફ્તી અહમદ યારખાન આ હદીસે પાક વિશે ફરમાવે છે : મૌનનો અર્થ છે દુનિયાવી વાતચીતથી મૌન, નહિતર હુઝૂર (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) ની જીભ મુબારક અલ્લાહ (عَزَّ وَجَلَّ) ના ઝિક્રમાં ભીની રહેતી હતી, લોકોથી જરૂર વિના વાતચીત ફરમાવતા ન હતા. આ ઉલ્લેખ છે જાઈઝ વાતચીતનો, ના જાઈઝ વાત તો જિંદગી ભર જીભ મુબારક પર આવી જ નથી. જૂઠ, ગીબત, ચાડી, વગેરે સમગ્ર મુબારક જિંદગીમાં મુબારક જીભ પર આવ્યા

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : જે મારા પર એક વાર દુરુદ પાક પઢે અલ્લાહ ﷻ તેના પર દસ રહેમત મોકલે છે. (મ.)

જ નથી. હુઝૂર (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) સંપૂર્ણ હક છે આથી આપ સુધી નાહક કેવી રીતે પહોંચે ! (મિરઆતુલ મનાજીહ, ભાગ : 8, પાના : 81)

બોલવા અને ચૂપ રહેવાના બે પ્રકાર

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم :

إِمْلَاءُ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِّنَ السُّكُوتِ وَالسُّكُوتُ خَيْرٌ مِّنْ إِمْلَاءِ الشَّرِّ

એટલે કે સારી વાત કહેવી ચૂપ રહેવા કરતા ઉત્તમ છે અને ચૂપ રહેવું ખરાબ વાત કહેવા કરતા ઉત્તમ છે. (شُعَبُ الْإِيمَان ٧ ص ٥٨ حديث ٤٦٣٩)

ગંજ બખ્શ તરીકે સુપ્રસિદ્ધ હઝરતે સય્યિદુના અલી બિન ઉસ્માન હિજવેરી દાતા ગંજ બખ્શ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ “કશ્ફુલ મહૂજૂબ” માં ફરમાવે છે : વાતચીત (એટલે કે બોલવા)ના બે પ્રકાર હોય છે.

(1) સત્ય વાતચીત અને (2) અસત્ય વાતચીત, આ જ રીતે મૌન પણ બે પ્રકારના હોય છે. (1) ઉદ્દેશ્ય (મક્સદ) વાળું (જેમ કે આખેરતની ચિંતા અથવા શરીઅતના અહેકામ અંગે ચિંતન-મનન કરવા માટે) મૌન (એટલે ચૂપ રહેવું) (2) ગફલત વાળું (અથવા مَعَاذَ اللّٰهِ ગંદા વિચાર વાળું અથવા દુનિયાના નકામા વિચારોથી ભરપૂર) મૌન. દરેક માણસે મૌનની પરિસ્થિતિમાં ખૂબ સારી રીતે વિચાર કરી લેવો જોઈએ કે જો તેનું બોલવું સત્ય હોય તો બોલવું તેના મૌન કરતા વધુ સારું છે અને જો તેનું બોલવું અસત્ય (જૂઠ) હોય તો તેનું મૌન તેના બોલવા કરતા વધુ સારું છે. હુઝૂર દાતા ગંજ બખ્શ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ વાતચીતના સત્ય અથવા અસત્ય હોવા વિશે સમજાવવા માટે એક કિસ્સાનું વર્ણન કરીને ફરમાવે છે : એક વાર હઝરતે સય્યિદુના અબૂ બક શિબ્લી બગદાદી

عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْهَادِي એ બગદાદ શરીફના એક મહોલ્લામાંથી પસાર થતા

ફરમાને મુસ્તાફા ﷺ : જે મારા પર દસ વાર દુરૂદે પાક પઢે અલ્લાહ عزوجل એના પર સો રહેમત મોકલે છે. (ખૂબ)

એક માણસને સાંભળ્યો કે તે કહી રહ્યો હતો : السُّكُوتُ خَيْرٌ مِنَ الْكَلَامِ એટલે મૌન (ચૂપ રહેવું) બોલવા કરતા વધુ સારું છે. આપ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ એ તેને ફરમાવ્યું : તારા બોલવા કરતા તારું મૌન રહેવું વધુ સારું છે અને મારું બોલવું મૌન રહેવા કરતા વધુ સારું છે. (ماخوذ از كشف المحجوب ص ۴۰۲)

બિભત્સ (ગંદી) વાતની ઓળખ

કેટલા ખુશનસીબ છે તે ઇસ્લામી ભાઈઓ અને ઇસ્લામી બહેનો જેઓ માત્ર સારી વાતચીત માટે જ જીભનો ઉપયોગ કરે છે અને વધુમાં વધુ “નેકીની દા’વત” લોકો સુધી પહોંચાડે છે. અફસોસ ! આજ કાલ લોકોની બહુ ઓછી બેઠકો એવી હોતી હશે જે ગંદી વાતોથી પાક હોય એટલે સુધી કે મજહબી રહેણી કરણી વાળા વ્યક્તિઓ પણ આનાથી બચી નથી સક્તા. કદાચ એમને એ જ ખબર નહીં હોય કે બિભત્સ વાત કોને કહે છે ! તો સાંભળો : બિભત્સ વાતની વ્યાખ્યા આ છે : التَّغْيِيرُ عَنِ الْأُمُورِ الْمُسْتَقْبَحَةِ بِالْعِبَارَاتِ الصَّرِيحَةِ એટલે કે લજજાસ્પદ બાબતો (જેમ કે ગંદા અને ખરાબ વ્યવહારો) નો ચોખ્ખા શબ્દોમાં ઉલ્લેખ કરવો. (احياء العلوم ج ۳ ص ۱۵۱) તો તે નવયુવાન જે હવસની તૃપ્તિ માટે બિન જરૂરી રીતે લગ્નજીવનના એકાંત અને છુપાવવાની વાતોના કિસ્સા સંભળાવે છે ઉપરાંત બિભત્સ એટલે કે નિર્લજ્જતાની વાતો કરવાવાળા બલકે માત્ર સાંભળીને મન લુભાવવાવાળા, ગંદી ગાળો બોલનારા, બે શરમીના ઇશારા કરવાવાળા, ઘૃણાસ્પદ સંકેતથી મોજ માણનારા અને ગંદી લિજ્જતો માટે ફિલ્મો-નાટકો (કે આમાં સામાન્ય રીતે નિર્લજ્જતા પુષ્કળ પ્રમાણમાં હોય છે) જોનારા એક દિલને ડરાવનારી રિવાયત વારંવાર વાંચે અને ખુદાના ખૌફથી ડરે જેમ કે

કરમાને મુશ્કાલ : જેની સામે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરુદ પાક ન પડે તો એ લોકોમાં ઘણો કંજૂસ વ્યક્તિ છે. (તૈહ્ઝીબ)

મોઢામાંથી લોહી અને પરુ નીકળતું હશે

વર્ણન છે : ઉકળતા પાણી અને આગની વચ્ચે નાસતા ફરતા ચાર પ્રકારના જહન્નમી વૈલ તથા સુબૂર (એટલે હલાકત) માંગતા હશે, આમાંથી એક તે માણસ કે જેના મોઢામાંથી લોહી, પડૂ નીકળતું હશે, જહન્નમી કહેશે : આ દુભાગિયાને શું થયું છે કે અમારી તક્લીફમાં વધારો કરે છે? કહેવામાં આવશે : “આ દુભાગિયો ખરાબ અને બિભત્સ (ગંદી) વાતની તરફ ધ્યાન આપીને તેમાંથી આનંદ મેળવતો હતો જેમ કે સંભોગની વાતોથી.” (إتحاف السَّادَةِ الرَّيْدِي ج ٩ ص ١٨٧) પરસ્ત્રીઓ અથવા દાઢી વિહોણા આકર્ષક યુવકો વિશે આવતા બિભત્સ વિચારો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરનારા, જાણી જોઈને ખરાબ વિચારમાં પોતાને તલ્લીન કરનારા અને مَعَاذَ اللَّهِ ઘૃણાસ્પદ પ્રવૃત્તિઓનો વિચાર કરીને મોજ માણનારાઓએ વર્ણન કરેલ રિવાયતથી બોધ લેવો જોઈએ.

ન વસ્વસે આર્એ ન મુઝે ગન્દે ખયાલાત

દે ઝેહન કા ઓર દિલ કા ખુદા ! કુફલે મદીના

(વસાઈલે બખ્શિશ, પાના : 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

કૂતરા સ્વરૂપે

હઝરતે સય્યિદુના ઈબ્રાહીમ બિન મૈસરહ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ફરમાવે છે : અશ્લીલ વાર્તાલાપ (અર્થાત બેશરમીની વાતો) કરનારા કયામતના દિવસે કૂતરા સ્વરૂપે આવશે.

(إتحاف السَّادَةِ الرَّيْدِي ج ٩ ص ١٩٠)

ફરમાને મુસ્તાફા ﷺ : એ માણસની નાક માટીમાં ભળી જાય જેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરુદ પાક ન પડે. (૧)

જન્નત હરામ છે

હુઝૂર તાજદારે મદીના, કરારે કલ્બો સીના, સાહિબે મોઅત્તર પસીના صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ નું ફરમાન છે : તે માણસ પર જન્નત હરામ છે જે અશ્લીલ વાર્તાલાપ (એટલે નિર્લજ્જતાની વાર્તા)થી કામ લે છે. (الصَّنْتُ لِأَيِّ الدُّنْيَا ج ٧ ص ٢٠٤ حديث ٣٢٥)

સાત મદની ફૂલોનો “ફાફૂકી ગુલદસ્તો”

અમીરુલ મોઅમિનીન, હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફારૂકે આ’ઝમ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાવે છે : ❀ વ્યર્થ વાતોથી બચનારને હિકમત (દિવ્ય યુક્તિ) અને બુદ્ધિમત્તા આપવામાં આવે છે ❀ વ્યર્થ નજર એટલે કે બિનજરૂરી રીતે આમ તેમ જોવાથી બચનારને દિલની શાંતિ ❀ વ્યર્થ ભોજન (એટલે કે ખૂબ પેટ ભરીને ખાવું અથવા ભૂખ વગર માત્ર લિજ્જત માટે અલગ અલગ પ્રકારની વાનગીઓ ખાવી) ત્યજનારને ઈબાદતમાં લિજ્જત આપવામાં આવે છે ❀ વ્યર્થ હાસ્યથી બચનારને પ્રભાવ અને દબદબો એનાયત કરવામાં આવે છે ❀ મજાક મશ્કરીથી બચનારને ઈમાનનું નૂર નસીબ થાય છે ❀ દુનિયાની ચાહતથી દૂર રહેનારને આખેરતની ચાહત આપવામાં આવે છે. ❀ બીજાઓની ક્ષતિઓ શોધવાથી દૂર રહેનારને પોતાની ખામી સુધારવાની તૌફીક મળે છે.

(ماخوذًا من المنبهات ص ٨٩)

દરમાને મુસ્તાફા ﷺ : મારા પર પુષ્કળ પ્રમાણમાં દુરુદ પાક પઢો બેશક તમારું મારા પર દુરુદ પાક પઢવું તમારા ગુનાઓની મગફેરત છે. (મુસ્લિમ)

હે કાશ ! આવું થઈ જાય....

દરેક ઈસ્લામી ભાઈ અને ઈસ્લામી બહેન દરેક મદની (ઈસ્લામી) મહીનાના પ્રથમ સોમવારે આ રિસાલાને વાંચવાનો નિત્યક્રમ બનાવી લે, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** પોતાના દિલમાં આશ્ચર્યજનક ફેરફાર અનુભવશે. મદની ઈન્આમ નંબર 45 અને 46 પ્રમાણેનો અમલ મોં(જીભ)ની સુરક્ષાનું સર્વશ્રેષ્ઠ માધ્યમ છે આથી વ્યર્થ વાતચીતથી બચવાની ટેવ પાડવા માટે જરૂરી વાતચીત પણ ઓછા શબ્દોમાં પૂર્ણ કરો તેમ જ કંઈક ને કંઈક વાત ઇશારાથી અને લખીને કરવાનો પ્રયત્ન કરો અને વ્યર્થ વાત મોઢામાંથી નીકળી જવાની સ્થિતિમાં તરત જ એક અથવા ત્રણ વાર દુરુદ શરીફ પઢવાનો નિત્યક્રમ બનાવી લો.

એક સહાબીના જન્નતી હોવાનું રહસ્ય

આપણા મીઠાં મીઠાં આકા મક્કી મદની મુસ્તફા **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ની અતાથી લોકોને જોઈને જ ઓળખી લેતા હતા કે આ જન્નતી છે કે જહન્નમી બલકે આવનાર વિશે પહેલાથી જ ખબર પડી જતી કે એ જન્નતી છે કે જહન્નમી, જેમ કે અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ના મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** એ ઇશદિ ફરમાવ્યું : “જે કોઈ વ્યક્તિ સૌથી પહેલા આ દરવાજામાંથી દાખલ થશે તે જન્નતી હશે.” એટલામાં હઝરતે સચ્ચિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન સલામ **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ** દરવાજામાંથી દાખલ થયા, લોકોએ તેમને મુબારક બાદી આપતા પૂછ્યું કે આખરે કયા અમલના કારણે આપને આ સૌભાગ્ય મળ્યું? સચ્ચિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન સલામ **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ**

ફરમાને મુસ્તાફા ﷺ : મારા પર દુરદે પાક પુષ્કળ પ્રમાણમાં પઢો બેશક આ તમારા માટે પાકી છે. (મૃત)

એ ફરમાવ્યું : મારો અમલ ઘણો ઓછો છે, અને જેની હું અલ્લાહ થી આશા રાખું છું તે મારા દિલની સલામતી અને વ્યર્થ વાતોને છોડવું છે. (الصُّمْتُ لَا بَيْنَ أَبِي الدُّنْيَا ٧ ص ٨٦ رقم ١١١)

આ હદીસે પાકના શબ્દો “سَلَامَةُ الصَّدْرِ” એટલે કે દિલની સલામતીથી મતલબ દિલનું વ્યર્થ (એટલે નકામા) અને ઈર્ષા વગેરે આંતરિક રોગોથી પવિત્ર હોવું અને દિલમાં ઇમાનનું મજબૂત અને દ્રઢ હોવું છે.

રફતાર કા ગુફતાર કા કિરદાર કા દે દે

હર ઉઝ્વ કા દે મુઝ કો ખુદા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બખ્શિશ, પાના : 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

વ્યર્થ વાતોના ઉદાહરણો

મીઠાં મીઠાં ઇસ્લામી ભાઈઓ ! “નકામી વાતો” ભલે ગુનો નથી પરંતુ છેવટે એમાં કોઈ ભલાઈ પણ નથી. سُبْحَنَ اللَّهِ હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન સલામ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ને હુઝૂરની મુબારક મુખેથી દુનિયામાં જ જન્નતની ખુશખબરી મળી ગઈ. આપ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ માં એક વિશેષતા એ પણ હતી કે ક્યારેય વ્યર્થ વાતોમાં પડતા ન હતા, જે કામથી લેવાદેવા ન હોય તે વાત વિશે પૂછતા પણ ન હતા, પરંતુ અફસોસ ! આપણો જે બાબતમાં દૂરનો પણ સંબંધ ન હોય તો પણ તેના વિશે નકામા સવાલ કરતા રહીએ છીએ. જેમ કે ❀ આ કેટલામાં લીધું? પેલું કેટલામાં મળ્યું? ફલાણી જગ્યાએ પ્લોટનો શું ભાવ ચાલી રહ્યો છે? ❀ કોઈના ઘરે ગયા અથવા કોઈએ નવું મકાન લીધું હોય ત્યારે પ્રશ્ન થાય છે : કેટલામાં લીધું? કેટલાં રૂમ

ફરમાવે મુસ્તાફા : જે મારા પર જુમાના દિવસે બસો વાર દુરૂદ શરીફ પઢે એના બસો વર્ષના ગુનાહ માફ થશે. (અહલ)

છે? ભાડું કેટલું છે? મકાન માલિક કેવો છે? (આ સવાલ મોટા ભાગે **مَعْدَا اللّٰه** નિંદા (ગીબત) અને આક્ષેપનો દરવાજો ખોલવાનું કારણ બની જાય છે કેમ કે આનો જવાબ સામાન્ય રીતે શરીઅત વિરુદ્ધ કંઈક આવી રીતે ગુનાઓ ભરેલો મળે છે : અમારો મકાન માલિક ઘણો કડક સ્વભાવનો/નિર્દયી/વાંકો/ખોચડો/ખર દિમાગ/વાયડો/કંજૂસ છે) વગેરે વગેરે

❀ આ જ રીતે જ્યારે કોઈ નવી દુકાન, કાર અથવા સ્કૂટર ખરીદે છે ત્યારે વગર કારણે ખરીદનારને તેનો ભાવ, મજબૂતાઈ, રોકડ, ઉધાર, હમ્મા વગેરે વિશે પ્રશ્નો કરવામાં આવે છે ❀ બિયારા દર્દી જેનાથી બોલી પણ નથી શકાતું તેને પણ ઘણા ખબર કાઢનારા અણસમજું માણસો જાણે “ડોક્ટરના પણ ડોક્ટર હોય” તે રીતે પૂરેપૂરો હિસાબ લે છે અને સઘળી તક્લીફોની માહિતી મેળવે છે છેક એટલે સુધી કે એક્સ-રે અને લેબોરેટરીની માહિતી પણ મેળવે છે અને જો ઓપરેશન થયું હોય તો કારણ વગરના સવાલોથી ટાંકાની સંખ્યા સુદ્ધાં પૂછી લે છે, એટલું જ નહીં ગુપ્તાંગની સમસ્યા હોય તો પણ કેટલાક બેશરમ તેની સવિસ્તાર મહિતી મેળવતાં પણ નથી શરમાતા ! આ જ રીતે વ્યર્થ વાતોમાં સ્ત્રીઓ પણ પુરુષોથી કોઈ પ્રકારે પાછળ નથી રહેતી

❀ ગરમી અથવા ઠંડીના વાતાવરણમાં તેના તાપમાનમાં વધારા ઘટાડા દરમિયાન બિન જરૂરી વાતો થાય છે જેમ કે ગરમીના વાતાવરણમાં અમુક વ્યર્થગરો “આહ ! આહ” કરતા કહેશે : એક તો આજકાલ ગરમી વધારે છે અને ઉપરથી વીજળી વારંવાર જતી રહે છે ❀ આ જ રીતે ઠંડીમાં સિફત પૂર્વક દાંત ભીંસીને કહે છે : આજે તો ઘણી કડકડતી ટાઢ છે ❀ જો વરસાદનું વાતાવરણ હોય તો વગર કારણે એનો પણ ખુલાસો કરવામાં આવે છે જેમ કે આજકાલ

ફરમાને મુસ્તાફા ﷺ : મારા પર દુરૂદે પાક પઢો અલ્લાહ તમારા પર રહેમત મોકલશે. (અનુવાદ)

વરસાદ ઘણો પડી રહ્યો છે, દરેક જગ્યાએ પાણી ભરાઈ ગયું છે, વહીવટીતંત્ર કાદવ સાફ કરાવવાનું ધ્યાન નથી રાખતું વગેરે વગેરે ❀ એ જ રીતે દેશ અને રાજકારણની સ્થિતિ પર સુધારણાની દાનત વિના નકામા ખુલાસા, વિભિન્ન રાજકીય પક્ષો પર વગર કારણે આક્ષેપ ❀ કોઈ શહેર અથવા દેશની મુલાકાત લીધી હોય ત્યારે ત્યાંના પર્વતો અને હરિયાળીઓનું બિન જરૂરી વર્ણન, ત્યાંના મકાનો અને સડકોની વિગતનું વગર કામનું બયાન વગેરે વગેરે આ બધી વ્યર્થ વાતચીત નથી તો શું છે? અલબત્ત એ યાદ રહે કે વર્ણન કરવામાં આવેલી આ બધી બાબતો વિશે જો આપણે કોઈને વાત કરતો જોઈએ ત્યારે પોતે શંકાથી બચવું જોઈએ કારણ કે ઘણીવાર બાહ્ય દુનિયાવી વાતો પણ સારી નિયતના કારણે સવાબનું કામ બને છે અથવા કમ સે કમ બિન જરૂરી નથી રહેતી.

નકામું બોલનાર માટે જૂઠી અતિશયોક્તિના ગુનાથી બચવું મુશ્કેલ હોય છે

એ ધ્યાનમાં રહે કે નકામું બોલવું ગુનો નથી પણ વ્યર્થ બકબકપણું ફક્ત એ સમયે છે જ્યારે કે ઓછું વત્તું કર્યા વગર અને સાચું સાચું કહે, જો જૂઠી અતિશયોક્તિ કરી તો ગુનાઓની ખીણમાં જઈ પડ્યો ! દુઃખની વાત એ છે કે આ પ્રકારની વાતચીત સાચવીને સંપૂર્ણ બયાન કરવી કે “વ્યર્થ વાર્તાલાપ” થી આગળ ના વધે એ ઘણું મુશ્કેલ કામ છે, સામાન્ય રીતે જૂઠી અતિશયોક્તિ થઈ જાય છે, બિન જરૂરી બોલનાર વારંવાર નિંદા (ગીબતો), આક્ષેપો, ક્ષતિ શોધવી અને દિલ તોડવું વગેરેના કાદવમાં સપડાઈ જાય છે. જેથી ચૂપ રહેવામાં જ સલામતી છે કારણકે એક ચૂપ સો સુખ.

ફરમાને મુસ્તાફા ﷺ : જે મારા પર દસ વાર સવારે અને દસ વાર સાંજે દુરૂદે પાક પઢે એને કયામતના દિવસે મારી શફાઅત મળશે. (મુજીઝ)

કાશ ! બોલતા પહેલા સહેજરોકાઈને જોખવાનો મોકો મળી જાય

ખરેખર જો કોઈ માણસ બોલતા પહેલા “જોખવા” એટલે કે વિચાર કરવાની ટેવ પાડે તો તેને પોતાની અસંખ્ય વ્યર્થ વાતો નો જાતે જ અનુભવ થઈ જશે! માત્ર “વ્યર્થ વાતો” હોય તો ભલે ગુનો નથી પણ ઘણા પ્રકારના નુકશાનો એમાં રહેલા છે જેમ કે આ વાતોમાં મોં ચલાવવાનું શ્રમ પડે છે અને કિંમતી સમય બરબાદ થાય છે જો આટલી વાર **ઠિકુંભાહ** અથવા દીની વાંચન કરવામાં આવે, અથવા કોઈ સુન્નત બયાન કરવામાં આવે તો સવાબનો ઢગલો નસીબ થાય.

આતંકવાદીઓની વ્યર્થ ચર્ચા

આ જ રીતે **مَعَادَ اللَّهِ** ક્યાંક તોફાનનો બનાવ બન્યો હોય તો બસ લોકોને વ્યર્થ ઉપરાંત અમુક સ્થિતિમાં ગુનાઓ ભરેલી બહેસ માટે એક નવો મુદ્દો મળી જાય છે. દરેક જગ્યાએ તેની ચર્ચા, પાયાવિહોણા અંદાજો, વ્યર્થ વાતો, અટકળથી કોઈ પણ પક્ષ અથવા નેતા વગેરે પર આરોપ લગાવવો વગેરે વગેરે. મોટા ભાગે આ વાતચીત “વ્યર્થ” જ નહીં બલકે લોકોમાં ડર ફેલાવવાનું કારણ, અફવાઓનું જોર પકડાવવાનું કારણ અને તોફાનો થવાનો “મુદ્દો” પણ બને છે, ધડાકા અને તોફાનોની વાતો સાંભળવા-સંભળાવવામાં મનને અપાર રસ પડે છે, ઘણીવાર હોંઠો પર સહાનુભૂતિ હોય છે પરંતુ મનમાં સનસનીખેજ સમાચાર સાંભળવા-સંભળાવવામાં આનંદ અને લિજ્જત પ્રાપ્તિનો ઉત્સાહ છુપાયેલો હોય છે, કાશ ! મનની આ ચાલાકીને ઓળખીને આપણે તોફાનો અને ધડાકાઓની વાતોમાં તલ્લીન થવાથી દૂર રહીએ. હાં

કરમાને મુસ્તાફા ﷺ : જેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરુદે પાક ન પડે એણે વેદના આપી. (મુબારકાત)

નિર્દયતાથી શહીદ થનારા, ઘાયલો અને અસરગ્રસ્ત મુસલમાનોની સહાનુભૂતિ, સેવાઓ અને શાંતિ તેમ જ સલામતીની દુઆઓથી પરહેજ ન કરવામાં આવે કારણકે એ સવાબ નું કામ છે. બસ જ્યારે પણ આ પ્રકારની વાતચીત કરવા સાંભળવાની સ્થિતિ પેદા થાય ત્યારે પોતાના દિલમાં વિચાર કરી લેવો જોઈએ કે દાનત શું છે? જો સારી નિયત હોય તો સારું અને ઘણું સારું છે પણ મોટા ભાગે આ પ્રકારની વાતચીતનો આશય “સનસની”માંથી આનંદ લેવાનો જ હોય છે.

સિદ્દીકે અકબર મોઢામાં પથ્થર મૂકી રાખતા

યાદ રાખો ! જીભ પણ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ની મોટી નિયામત છે, આના વિશે પણ ક્યામતના દિવસે પ્રશ્ન થવાનો છે, જેથી આનો હરગિજ નકામો ઉપયોગ ન કરવામાં આવે. સય્યિદુના સિદ્દીકે અકબર رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ નિશ્ચિતપણે જન્નતી હોવા છતાં જીભની આપત્તિઓથી અત્યંત સાવચેત રહેતા હતા જેમ કે “ઈહયાઉલ ઉલૂમ” માં છે : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ બક્ર સિદ્દીક رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ પોતાના મુબારક મોઢામાં પથ્થર મૂકી રાખતા હતા જેથી વાત કરવાની સંભાવના જ ન રહે. (إحياء العلوم ج ۳ ص ۱۳۷)

રખ લેતે થે પથ્થર સુન અબૂ બક્ર દહન મેં

અય ભાઈ ! ઝબાં પર તૂ લગા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બખ્શિશ, પાના : 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

40 વર્ષ સુધી મૌન રહેવાનો પ્રયત્ન

મીઠાં મીઠાં ઇસ્લામી ભાઈઓ ! જો આપ ખરેખર મૌનની ટેવ પાડવા માંગતા હોવ તો આના પર ગંભીરતાથી વિચાર કરવો

ફરમાને મુસ્તફા : એ માણસની નાક માટીમાં ભળી જાય જેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરુદે પાક ન પડે. (૧૬)

પડશે, અને ઘણો અભ્યાસ કરવો પડશે નહિંતર ઉપર છલ્લા પ્રયત્નથી મોં પર કુફલે મદીના લગાવવું મુશ્કેલ છે. મોંના નકામા વપરાશના વિનાશથી પોતાને ડરાવી મોનની ટેવ પાડવા માટે ભરપૂર પ્રયત્ન કરો, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** સફળતા આપના કદમ ચૂમશે. પરંતુ પ્રયત્ન ખંતથી થવો જોઈએ. આવો ! એક પ્રયત્નશીલના ખંતનો કિસ્સો સાંભળીએ, હઝરતે સય્યિદુના અરતાહ બિન મુન્ઝિર **رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ** ફરમાવે છે :

એક માણસ 40 વર્ષ સુધી ખામોશ રહેવાનો એ રીતે અભ્યાસ કરતો રહ્યો કે પોતાના મોઢામાં પથ્થર રાખતો, છેક એટલે સુધી કે ખાવા તથા પીવા તેમ જ ઊંઘ સિવાય એ પથ્થર મોઢામાંથી ન કાઢતો.

(أَلَصَّتْ لِأَيِّ النَّبِيِّ النَّبِيِّ ج ٧ ص ٢٠٦ رقم ٤٣٨)

યાદ રાખો ! પથ્થર એટલો નાનો ન હોય કે ગળાથી નીચે ઉતરી કોઈ મોટી મુશ્કેલીમાં નાખી દે તદ્દુપરાંત રોઝાની સ્થિતિમાં મોઢામાં પથ્થર મુકવામાં ન આવે કારણકે તેની માટી વગેરે ગળામાં જઈ શકે છે.

વાતથીત લખીને સ્વમૂલ્યાંકન કરનારા તાબેઈ બુમુર્ગ

હઝરતે સય્યિદુના રબીઅ બિન ખુસૈમ **عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَرِيم** એ વીસ વર્ષ સુધી દુનિયાની વાતનું ઉચ્ચારણ ન કર્યું, જ્યારે સવાર પડતી તો કલમ, શાહીનો ખરિયો અને કાગળ લેતા અને દિવસ દરમિયાન જે કંઈ બોલતા તેને લખી લેતા અને સાંજે (તે લખેલા મુજબ) પોતાનું મૂલ્યાંકન ફરમાવતા.

(أَحْيَاءُ الْعُلُوم ج ٣ ص ١٣٧)

ફરમાને મુસ્તાફા : જેની સામે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરૂદે પાક ન પડે વાસ્તવમાં એ બદનસીબ થઈ ગયો. (ઉલ્લેખ)

વાતચીતના હિસાબનો તરીકો

અહીં પોતાનું “મૂલ્યાંકન” કરવાનો મતલબ એ છે કે પોતાની એક એક વાત પર વિચાર કરીને પોતાની જાતને સવાલ કરવો જેમ કે ફલાણી વાત કેમ કરી? તે જગ્યાએ બોલવાની શું જરૂર હતી? ફલાણી વાતચીત આટલા શબ્દોમાં પણ પૂરી થઈ શકતી હતી પણ તેમાં ફલાણા ફલાણા શબ્દો વધારે કેમ બોલ્યાં? ફલાણાંને જે વાત તમે કહી તે શરીરતની મંજૂરીથી ન હતી પણ દિલ તોડનાર હતી, તેનું દિલ તૂટ્યું હશે. હવે ચાલો તૌબા પણ કરો અને તે મુસલમાન ભાઈથી માફી પણ માંગો, તે બેઠકમાં કેમ ગયા જ્યારે ખબર હતી કે ત્યાં વ્યર્થ વાતો પણ થાય છે અને ફલાણી ફલાણી વાતમાં તમે હા માં હા કેમ ભેળવી? ત્યાં તમને નિંદા (ગીબત) પણ સાંભળવી પડી હતી ઉપરાંત તમે નિંદા સંભળાવવાની તસ્દી પણ લીધી હતી, ચાલો પાક્કી તૌબા અને આવી બેઠકોથી દૂર રહેવાનો પણ નિર્ણય કરો. આ રીતે સમજદાર માણસ પોતાની વાતચીત ઉપરાંત દિન પ્રતિદિન ના સંઘળા ઘટના ક્રમનો હિસાબ કરી શકે છે. આમ ગુનાઓ, બેદરકારીઓ, પોતાની ઘણી બધી નબળાઈઓ અને ભૂલો સામે આવી શકે છે અને ઈસ્લાહનો સામાન થઈ શકે છે. દા’વતે ઈસ્લામીના મદની માહોલમાં હિસાબને “ફિકે મદીના” કહે છે અને દા’વતે ઈસ્લામીમાં દરરોજ ઓઘા માં ઓઘી 12 મિનિટ ફિકે મદીના કરવા અને આ દરમિયાન મદની ઈન્આમાતનો રિસાલો ભરવાનો વિચાર આપવામાં આવે છે.

ઝિકો દુરૂદ હર ઘડી વિદે ઝબાં રહે

મેરી કુઝૂલ ગોઈ કી આદત નિકાલ દો

(વસાઈલે બખ્શિશ, પાના : 164)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

ફરમાવે મુસ્તફા ﷺ : જેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરુદે પાક ન પડે તો એ લોકોમાં ઘણો કંજૂસ વ્યક્તિ છે. (તર્ખીબ)

ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ ધૂસ્કે ધૂસ્કે રડ્યાં

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ અબ્દુલ્લાહ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ફરમાવે છે કે મેં સાંભળ્યું છે કે એક આલિમ સાહેબ હઝરતે સય્યિદુના ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સમક્ષ કહેવા લાગ્યા : મૌન આલિમ પણ બોલનારા આલિમની જેમ જ હોય છે. ફરમાવ્યું : હું સમજું છું કે બોલનારો કયામતના દિવસે ચૂપ રહેનારા આલિમ કરતા ઉત્તમ હશે કારણ કે બોલનારાનો નફો લોકો સુધી પહોંચે છે જ્યારે ચૂપ રહેનારને માત્ર વ્યક્તિગત ફાયદો મળે છે. ત્યારે આલિમ સાહેબે કહ્યું : હે અમીરલ મોઅમિનીન ! શું આપ બોલવાના ફિત્તાથી અજાણ છો? હઝરતે ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ આ સાંભળીને ખૂબ (ધૂસ્કે ધૂસ્કે) રડ્યા. (AL-SUNAT LAYN ABI AL-ANBIA J 7 340 148)

અલ્લાહ عَزَّ وَجَلَّ ની એમના પર રહેમત થાય અને એમના સદકામાં આપણી બિન હિસાબ બખ્શિશ થાય.

اٰمِيْنَ بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِيْنَ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

કિસ્સાનો ખુલાસો

મીઠાં મીઠાં ઈસ્લામી ભાઈઓ ! આપણાં વડવાઓની તકેદારીઓ અને ખુદાના ડરનો ઉત્સાહ મરહબા ! અલબત્ત, આ વાતમાં કોઈ શંકા નથી કે તકેદાર ઉલમાએ દીનની તકરીર (ઉપદેશો) અને નસીહત ફરમાવવું, શરીઅત ના કાનૂનો બતાવવા, મુબલ્લિગોનું સુન્નતોથી ભરપૂર બયાન કરવું, નેકીની દા'વત આપવી, મૌન કરતા સર્વોત્તમ અમલ છે. પણ એ આલિમ સાહેબની સય્યિદુના ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ના દરબારમાં ચેતવણી માટે આ અરજ

ફરમાને મુશ્કાલ : જે વ્યક્તિ મારા પર દુરૂદ પાક પઢવાનું ભૂલી ગયો એ જન્મતનો માર્ગ ભૂલી ગયો. (ફઝલ)

કરવી કે “શું આપ બોલવાના ફિત્તાથી અજાણ છો?” પોતાની જગ્યાએ સાર્થક હતું અને અમીરુલ મોઅમિનીન رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ નું ખુદાના ડરથી ચોધાર અશ્રુઓથી રડવું પણ એ આલિમે રબ્બાનીના આ કથનની ઊંડાઈ સુધી પહોંચવાને કારણે હતું. ખરેખર સારું બોલવું ભલે લોકો માટે નફાકારક છે પણ સ્વયં બોલનારા માટે આમાં ઘણાં ફસાદોના ખતરાઓ પણ છે જેમ કે જો સારો મુબલ્લિગ છે તો પોતાની વાણીવિલાસ અને વાકછટા પર બીજાઓ તરફથી મળનાર પ્રોત્સાહનના કારણે પોતાની આવડત પર ધમંડના કારણે અથવા પોતાને “કંઈક” સમજવા અને બીજાઓને તુચ્છ ગણવા અથવા માત્ર મનસ્વીતાના કારણે તથા બીજાઓ પર ધાક બેસાડવા અને પોતાની “વાહ વાહ” કરાવવા માટે ઘણાં રૂઢિપ્રયોગો અને સયોટ કથનો વગેરેની વ્યવસ્થા કરવા ઉપરાંત આના માટે કઠોર એટલે કે મુશ્કેલ અથવા સુંદર શબ્દો બોલવા વગેરે વગેરે ફિત્તાઓમાં પડી શકે છે. જો અરબી બોલચાલ પર મહારત હશે તો વાત અને બયાનમાં પોતાના અરબી જ્ઞાનનો સિક્કો જમાવવા માટે ઘણાં અરબી રૂઢિપ્રયોગો વગેરેના ઉપયોગના ફિત્તામાં પણ પડી શકે છે, આ જ રીતે જેનો અવાજ સારો હોય તે પણ ખતરાઓથી ઘેરાયેલો રહે છે, કારણ કે લોકો મોટા ભાગે તેમની પ્રશંસા કરે છે જેના પર “ફુલાઈને” તેમના ધમંડી થઈ જવા, સારા અવાજને ખુદાની બખ્શિશ (એટલે કે **أَعْلَاهُ** عَزَّوَجَلَّ ની અતા) સમજવાના બદલે પોતાનો કમાલ સમજવો વગેરે ભૂલોનો ખતરો રહે છે. તો તે આલિમે રબ્બાનીની “બોલવા” વિશે સાવચેતી યોગ્ય છે અને ખરેખર જો મુબલ્લિગ વર્ણન કરેલ ટેવ રાખતો હોય તો તેનું બોલવું તેના પોતાના હકમાં બહુ મોટો ફિત્તો અને આખેરતની બરબાદીનો સામાન છે ભલે લોકોને તેનાથી ફાયદો થતો હોય.

ફરમાને મુસ્તાફા ﷺ : તમે જ્યાં પણ હોવ મારા પર દુરૂદે પાક પઢો કે તમારું દુરૂદે પાક મારા સુધી પહોંચે છે. (અબુ ડાવુદ)

વાતને બિન જરૂરી બાબતોથી પાક કરવાનો ઉત્તમ ઉપાય

પોતાની વાતચીતમાં કમી લાવવાની ખરેખર જેઓ ઈચ્છા રાખે છે તેમના માટે પોતાની વાતચીતને ચકાસવા અને પોતાની વાતચીતને વ્યર્થ અથવા જરૂર કરતાં વધારે શબ્દો અને અલગ અલગ ભૂલોથી પાક કરવા ઉપરાંત નુકશાન કારક બલકે બિનજરૂરી હોવાથી બચાવવા માટે ઈહયાઉલ ઉલૂમથી એક ઉત્તમ ઉપાય પ્રસ્તુત કરવામાં આવે છે જેમ કે હુજજતુલ ઈસ્લામ હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَالِي ના ફરમાનનો ખુલાસો છે : વાતચીત ના ચાર પ્રકાર છે : **﴿1﴾** સંપૂર્ણ નુકશાનકારક વાત **﴿2﴾** સંપૂર્ણ ફાયદાકારક વાત **﴿3﴾** એવી વાત જે નુકશાનકારક પણ હોય અને ફાયદાકારક પણ હોય અને **﴿4﴾** એવી વાત જેમાં ન ફાયદો હોય ન નુકશાન. તો પ્રથમ પ્રકારની વાત જો કે સંપૂર્ણ નુકશાનકારક છે તેનાથી હંમેશા બચવું જરૂરી છે. અને એ જ રીતે ત્રીજા પ્રકારની વાત કે જેમાં નુકશાન અને ફાયદો બંને છે, તેનાથી પણ બચવું જરૂરી છે. અને જે ચોથા પ્રકારની છે તે વ્યર્થ છે કે તેનાથી ન કોઈ ફાયદો છે ન કોઈ નુકશાન જેથી કરીને આવી વાત માં સમય બરબાદ કરવો પણ એક પ્રકારનું નુકશાન જ છે. આના પછી માત્ર બીજા પ્રકારની વાત રહે છે એટલે કે વાતોમાંથી ત્રણ ચતુર્થાંશ (એટલે કે 75 %) તો બિન ઉપયોગી છે અને માત્ર એક ચતુર્થાંશ (એટલે કે 25%) વાત જે ફાયદા કારક છે બસ માત્ર એ જ ઉપયોગી છે પણ એ ઉપયોગી વાતમાં પણ બારીક પ્રકારનો દેખાવ, બનાવટ, ગીબત,

કરમાને મુસ્તાફા ﷺ : જે મારા પર એક વાર દુરુદે પાક પઢે અલ્લાહ ﷻ તેના પર દસ રહેમત મોકલે છે. (૫)

જૂઠી અતિશયોક્તિ, “મેં મેં કરવાની આફત” એટલે પોતાની ભલામણ અને પવિત્રતા બયાન કરવી વગેરે વગેરે શક્યતાઓ છે ઉપરાંત ફાયદાકારક વાતચીત કરતા કરતા વ્યર્થ વાતોમાં પડવું પછી તેના દ્વારા વધારે આગળ વધતા તેમાં ગુનો થઈ જવો વગેરે વગેરે જોખમો સમાયેલા છે અને આ સમાવેશ એટલો બારીક છે કે જેનું જ્ઞાન નથી હોતું, જેથી આ ઉપયોગી વાતચીત દ્વારા પણ માણસ જોખમોથી ઘેરાયેલો રહે છે.

(مَلَخَّصُ اَزْاَحْيَاءِ الْعُلُومِ ج ૩ ص ૧૩૮)

યુપ રહને મેં સો સુખ હેં તૂ યેહ તજરિબા કર લે
અય ભાઈ ! ઝબાં પર તૂ લગા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બખ્શિશ, પાના : 66)

મૂર્ખ વગર વિચારે બોલે છે

મીઠાં મીઠાં ઈસ્લામી ભાઈઓ ! સમજદાર માણસ પહેલા વાતને જોખે છે પછી મોઢામાંથી બોલે છે અને મૂર્ખ જે કંઈ પણ મનમાં આવે બોલતો જાય છે, ભલે એના કારણે કેટલીયે બદનામી કેમ ન થાય ! જેમ કે હઝરતે સય્યિદુના હસન બસરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْقَوِي ફરમાવે છે : લોકોમાં પ્રચલિત હતું કે સમજદાર માણસની જીભ તેના દિલની પાછળ હોય છે તે વાત કરતા પહેલા પોતાના દિલની સલાહ લે છે એટલે કે વિચારે છે કે બોલું કે ન બોલું? જો ફાયદાકારક હોય છે તો કહે છે નહિંતર ચૂપ રહે છે. જ્યારે મૂર્ખની જીભ તેના દિલની આગળ હોય છે કે ત્યાં એટલે કે દિલથી સલાહ લેવાની સ્થિતિ આવતી જ નથી બસ જે જીભ પર આવે છે કહી દે છે. (مَلَخَّصُ اَزْاَحْيَاءِ الْعُلُومِ ص ૧૧૦)

ફરમાને મુસ્તાફા ﷺ : જે મારા પર દસ વાર દુરૂદે પાક પઢે અલ્લાહ ﷻ એના પર સો રહેમત મોકલે છે. (ઉ.ન.)

બોલતાં પહેલાં જોખવાની રીત

પ્યારા ઈસ્લામી ભાઈઓ ! યાદ રાખો ! આપણા પ્યારા પ્યારા આકા, મક્કી મદની મુસ્તફા ﷺ એ ક્યારેય પણ પોતાની સાતત્ય પૂર્ણ જીભથી કોઈ નકામો શબ્દ ઉચ્ચાર્યો નથી અને ક્યારેય ખડખડાટ હસ્યા નથી. કાશ ! આ મૌન અને જોરથી ન હસવાની સુન્નતો સામાન્ય થઈ જાય ! અય કાશ ! આપણે “બોલતા” પહેલાં “જોખવાની” સુટેવવાળા બની જઈએ. જોખવાની રીત એ છે કે શબ્દ જીભથી અદા થાય એના પહેલાં પોતાના દિલથી સવાલ કરી લેવો જોઈએ કે આ બોલવાનો હેતુ શું છે? શું હું કોઈને નેકીની દા'વત આપી રહ્યો છું? શું એ વાત જે હું બોલવાની ઈચ્છા રાખું છું તે મારા અથવા અન્ય માટે ભલું છે? મારી વાત ક્યાંક એવી અતિશયોક્તિથી ભરેલી તો નથી ને જે મને જૂઠના ગુનામાં નાખી દે. જૂઠી અતિશયોક્તિનું ઉદાહરણ આપતા સદરુશશરીઆ, બદરુત્તરીકા હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી رَحْمَةُ اللهِ الْفَوْی ફરમાવે છે : “જે એક વાર આવ્યો અને કહે કે હજાર વાર આવ્યો તે જૂઠો છે.” (બહારે શરીઅત, ભાગ. 16, પાન. 161-162)

એમ પણ વિચારે કે હું ક્યાંક કોઈની ખોટી પ્રશંસા તો નથી કરી રહ્યો? કોઈની નિંદા (ગીબત) તો નથી કરી રહ્યો ને? મારી આ વાતથી કોઈનું દિલ તો નહીં દુખે ને? બોલીને દિલગીરીના કારણે પ્રાયશ્ચિત્ત કરવા અથવા **SORRY** કહેવાની સ્થિતિ તો નહીં આવે ને? થૂંકીને ચાટવા એટલે કે જુસ્સામાં કહેલી વાત પાછી તો નહીં લેવી પડે ને? ક્યાંક મારું અથવા બીજા કોઈનું રહસ્ય તો જાહેર નહીં કરી બેસું ને? બોલતાં પહેલાં જોખવામાં જો આ વાત સામે આવે કે આ વાતમાં નથી

ફરમાને મુસ્તાફા ﷺ : જેની સામે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરૂદ પાક ન પડે તો એ લોકોમાં ઘણો કંજૂસ વ્યક્તિ છે. (અલ્-ખુરૂફ)

ફાયદો કે નથી નુકશાન અને સવાબ પણ નથી અને ગુનો પણ નથી, ત્યારે પણ આ વાત બોલવામાં એક પ્રકારનું નુકશાન જ છે કારણ કે જીભને આ પ્રકારની વ્યર્થ અને ફાયદારહિત વાતચીત માટે મહેનત આપવા કરતા જો (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) કહેવામાં આવે અથવા દુરૂદ શરીફ પઢવામાં આવે તો ખરેખર આમાં ફાયદો જ ફાયદો છે અને આ પોતાના અણમોલ સમયનો શ્રેષ્ઠ ઉપયોગ છે, આવા ફાયદાને ગુમાવવો એ પણ ખરેખર નુકશાન જ છે.

ઝિક્રો દુરૂદ હર ઘડી વિદેઝબાં રહે

મેરી કુઝૂલ ગોઈ કી આદત નિકાલ દો

(વસાઈલે બખ્શિશ, પાના : 164)

મૌન રહેવાની રીત

પ્યારા ઇસ્લામી ભાઈઓ ! વ્યર્થ વાતચીત ગુનો નથી પણ આમાં વંચિતતા અને ઘણાં નુકશાનો છે જેનાથી બચવું ઘણું જરૂરી છે. કાશ ! કાશ ! અય કાશ ! મૌનની ટેવ પાડવા માટે જીભ પર કુફલે મદીના લગાવવું નસીબ થઈ જાત !!

કિસ્સો : હઝરતે સય્યિદુના મુવર્રિક ઇજલી رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ફરમાવે છે કે એક એવી વસ્તુ જેને હું 20 વર્ષ સુધી પ્રાપ્ત કરવાના પ્રયત્ન કરતો રહ્યો પરંતુ પ્રાપ્ત ન કરી શક્યો છતાં પણ તેની ઈચ્છા ન છોડી. પૂછવામાં આવ્યું : તે મહત્વની વસ્તુ શું છે? ફરમાવ્યું : મૌન રહેવું.

(الْأُفْدُ لِلْإِسْلَامِ أَحْمَدُ ص ۳۱۰ رقم ۱۷۶۲)

મૌનના ઈચ્છુકે મૌખિક વાત કરવા કરતાં દરરોજ થોડી ઘણી વાતો લખીને અથવા ઇશારાથી પણ કરવી જોઈએ. إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ આ રીતે મૌનની ટેવ શરૂ થઈ જશે. عَا'لِحْمَدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ

દરમાને મુશ્કાફા : એ માણસની નાક માટીમાં ભળી જાય જેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરૂઠે પાક ન પડે. (૧૬)

નેક બનવાનો બહુ મોટો ઉપાય “મદની ઇન્આમાત”નો એક મદની ઇન્આમ એ પણ છે : “શું આજે આપે જીભનું કુફલે મદીના લગાવતા વ્યર્થ વાતચીતથી બચવાની ટેવ પાડવા માટે કંઈક ને કંઈક ઇશારાથી અને કમ સે કમ ચાર વાર લખીને વાતચીત કરી?” મૌનની ટેવ પાડવાનાં પ્રયત્ન દરમિયાન એવું પણ બની શકે છે કે વ્યર્થ વાતચીતથી બચવામાં થોડા દિવસ સફળતા તો મળે પણ ફરી બોલવાની ટેવ પહેલા જેવી થઈ જાય, જો આમ થાય તો હિંમત ન હારો, વારંવાર પ્રયત્ન કરો ઉત્સાહ સાચો હશે તો **إِنَّ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** સફળતા જરૂર મળશે. મૌનની ટેવ પાડવાનાં અભ્યાસ દરમિયાન પોતાનો ચહેરો હંસતો રાખવો જરૂરી છે જેથી કોઈને એવું ન લાગે કે આપ તેનાથી નારાજ છો જેથી મોઢું “ફુલાવેલું” છે. મૌનના પ્રયત્નના દિવસોમાં ગુસ્સો વધી પણ શકે છે જેથી જો કોઈ આપનો ઇશારો સમજી ન શકે તો ક્યારેય પણ તેના પર ગુસ્સાને જાહેર ન કરો કે ક્યાંક ફોગટમાં દિલ તોડવા વગેરેનો ગુનો ન થઈ જાય. ઇશારા વગેરેથી વાતચીત તેમની સાથે જ સારી છે જેની સાથે આપના વિચાર ભળતા હોય, પારકો અથવા અજાણ્યો માણસ શક્ય છે કે ઇશારા વગેરેની વાતચીતથી આપનાથી “નારાજ” થઈ જાય, જેથી તેની સાથે જરૂરત પડે તો જીભથી વાતચીત કરી લો. ઉપરાંત કેટલીક પરિસ્થિતિમાં જીભથી બોલવું વાજિબ પણ થઈ જાય છે. જેમ કે મુલાકાતીના સલામનો જવાબ વગેરે. કોઈની સાથે મુલાકાતના સમયે સલામ પણ ઇશારાથી નહીં જીભથી કરવી સુન્નત છે. એ જ રીતે દરવાજા પર કોઈ પોકાર આપે અને અંદરથી પૂછવામાં આવે કે કોણ છે? તો જવાબમાં બહારવાળો “મદીના ખોલો ! હું છું” વગેરે ન કહે પણ સુન્નત એ છે કે પોતાનું નામ જણાવે.

કરમાને મુશ્કાલી : મારા પર પુષ્કળ પ્રમાણમાં દુરૂંદે પાક પઢે બેશક તમારું મારા પર દુરૂંદે પાક પઢવું તમારા ગુનાહોની મગફરત છે. (મુસ્લિમ)

સારી રીતે બોલાવીને સવાબ કમાવો

હોંઠોથી “શિશી”નો અવાજ કાઢીને કોઈને બોલાવવું તથા ધ્યાન ખેંચવું સારી શૈલી નથી, નામ ખબર હોવાની સ્થિતિમાં મદીના કહીને પણ નહીં પણ નામ અથવા કુન્યતથી બોલાવો કે સુન્નત છે, ખાસ કરીને કુદરતી હાજત અને ગંદકીવાળી જગ્યાઓ પર “મદીના” કહીને બોલાવવાથી બચવું સખ્ત જરૂરી છે. જો નામ ન ખબર હોય તો જે તે સ્થળના રિવાજ પ્રમાણે સારી રીતે બોલાવવામાં આવે, જેમ કે આપણા સમાજમાં ખાસ કરીને નવયુવાન ને ભાઈજાન ! ભાઈસાબ ! મોટાભાઈ ! અને વધારે ઉંમરવાળાને કાકાજી ! વડીલ ! મોટા ! વગેરે કહીને બોલાવવામાં આવે છે. આમ છતાં જ્યારે પણ કોઈને બોલાવવામાં આવે ત્યારે મુસલમાનનું દિલ ખુશ કરવાના સવાબની નિયત સાથે સારામાં સારી રીત હોય અને નામ પણ આખું લેવામાં આવે ઉપરાંત પરિસ્થિતિ અનુસાર અંતમાં શબ્દ “ભાઈ” અથવા “સાહેબ” વગેરેનો પણ વધારો હોય, હજ કરેલ હોય તો આગળ “હાજી” શબ્દનો પણ સમાવેશ કરવામાં આવે. જેને બોલાવવામાં આવે તે “લબ્બૈક” (એટલે કે હું હાજર છું) કહે. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ દા’વતે ઈસ્લામી ના મદની માહોલમાં મોટા ભાગે કોઈને બોલાવવા પર જવાબમાં લબ્બૈક કહેવામાં આવે છે જે સાંભળવામાં ખૂબ સારું લાગે છે આનાથી મુસલમાનના દિલમાં ખુશી દાખલ થઈ શકે છે. ઉપરાંત સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ના યાદ કરવા (એટલે શહેનશાહે ખૈરુલ અનામ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ના યાદ કરવા (એટલે કે બોલાવવા) પર “લબ્બૈક” ની સાથે જવાબ આપવો હદીસે પાક માં આવેલ છે, એના સિવાય એક અલ્લાહના વલીના અમલથી પણ

इरमाने मुस्ताफ़ा : मारा पर दुरदे पाक पुष्कण प्रमाणमां पढो बेशक आ तमारा माटे पाकी छे. (अष्ट)

આનો પૂરાવો મળે છે. જેમ કે કરોડો હંબલીઓના મહાન પેશવા હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ અહમદ બિન હંબલ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيهِ થી મસ્અલો પૂછવા માટે તેમનું જ્યારે કોઈ ધ્યાન ખેચતું ત્યારે ઘણી વખત “લબ્બૈક” (હાજર છું) ફરમાવતા. (مناقب الامام احمد بن حنبل للجوزى ص ۲۹۸)

સુન્નતોથી ભરપૂર દુઆઓની પ્રખ્યાત કિતાબ “હિસ્ને હસીન” માં છે : જ્યારે કોઈ શખ્સ તને બોલાવે તો જવાબ માં કહે : “લબ્બૈક” (حصن حصين ص ۱۰۴)

મૌનની બરકતની ૩ મદની બહારો

(૧) મૌનની બરકતથી દીદારે મુસ્તાફા

એક ઈસ્લામી બહેનના લખાણનો ટૂંકસાર છે : દા'વતે ઈસ્લામીની પ્રકાશક સંસ્થા મક્તબતુલ મદીના તરફથી પ્રસ્તુત કરેલ મૌનના મહત્વ પર આધારિત સુન્નતોથી ભરપૂર બયાનની કેસેટ સાંભળી મેં મોં (જીભ)ના કુફલે મદીનાની તરકીબ શરૂ કરી એટલે કે મૌનની ટેવ પાડવાનો સિલસિલો કર્યો, ત્રણ જ દિવસમાં મને ખ્યાલ આવી ગયો કે પહેલા હું કેટલી વ્યર્થ વાતો કરતી હતી. الْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ. મૌનની બરકતથી મને સારા સારા સપના આવવા લાગ્યા, વ્યર્થ વાતચીતથી બચવાનાં પ્રયત્નનાં ત્રીજા દિવસે મેં મક્તબતુલ મદીનાથી પ્રસ્તુત કરેલ વધુ એક ઓડિયો કેસેટ “ઈતાઅત કિસે કહતે હૈં?” સાંભળી. રાત્રે ઊંઘી ત્યારે الْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ કેસેટમાં વર્ણવેલ એક ઘટના મને સપનામાં દેખાવવા લાગી. “જંગનો નક્શો હતો, સરકારે મદીના صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ દુશ્મનોની જાસૂસી માટે હઝરતે સય્યિદુના હુઝૈફા

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : જે મારા પર જુમાના દિવસે બસો વાર દુરૂદ શરીફ પઢે એના બસો વર્ષના ગુનાહ માફ થશે. (તૈર્મિઝી)

رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ને રવાના કરે છે, તે કાફરોના તંબુની નજીક પહુંચે છે ત્યારે તેમને કાફરોના સરદાર હઝરતે અબૂ સુફ્યાન (જે હજુ સુધી મુસલમાન થયા ન હતા) ઊભેલા દેખાય છે, તકનો લાભ ઉઠાવવા માટે સચ્ચિદુના હુઝૈફા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ધનુષ પર બાણ ચઢાવે છે કે એકાએક તેમને સરકાર صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ નો આદેશ યાદ આવે છે (જેનો ખુલાસો છે, કોઈ છેડખાની ન કરજો) જેથી પોતાના મદની અમીરની ઇતાઅત કરતા બાણ ચલાવવાથી રોકાઈ જાય છે, પછી હાજર થઈને તાજદારે રિસાલત صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ની ખિદમતમાં કારગુજારી રજૂ કરે છે.”

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ મને આ સપનામાં સરકારે મદીના صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ અને બે સહાબએ કિરામના ઘણી સારી રીતે દીદાર પ્રાપ્ત થયા, જ્યારે અન્ય દ્રશ્યો ધુંધળા દેખાતા હતા. વધુમાં લખે છે : اَلْحَمْدُ لِلَّهِ માત્ર ત્રણ દિવસનાં વ્યર્થ વાતચીતથી બચવાના પ્રયત્નથી મારા પર સરકારે મદીના صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ નો બહુ મોટો કરમ થઈ ગયો, બસ મારી ઈચ્છા છે કે ક્યારેય મારી જીભથી કોઈ નકામો શબ્દ ન નીકળે. આપ દુઆ કરો કે હું પોતાના આ પ્રયત્નમાં સફળ થઈ જાઉં.

ખાસ કરીને ઈસ્લામી બહેનોને આ ખુશ નસીબ ઈસ્લામી બહેન પર ખૂબ ગર્વ આવી રહ્યો હશે. કોઈ ઈસ્લામી બહેનનું મૌન ધારણ કરવું ખરેખર ઘણી મોટી વાત છે કારણ કે પુરુષોની સરખામણીમાં સામાન્ય રીતે સ્ત્રીઓ વધારે બોલે છે.

अवलाह जबां का डो अता कुर्कुले मदीना

मैं काश ! जबां पर लूं लगा कुर्कुले मदीना

(વસાઈલે બખ્શિશ, પાના : 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

इश्माने मुस्ताइ : मारा पर दुइदे पाक पढो अल्लाह तमारा पर रहेमत मोकलशे. (अमर)

(2) વિસ્તારમાં મદની માહોલ બનાવવા માટે મૌનની ભૂમિકા

એક ઈસ્લામી ભાઈએ સગે મદીના مَدِينَةُ ને જે પત્ર મોકલ્યો તેનો ટૂંકસાર છે કે “દા’વતે ઈસ્લામી”ના સુન્નતોથી ભરપૂર ઈજિતમાઅમાં મૌનના વિશે સુન્નતોથી ભરપૂર બયાન સાંભળતા પહેલા મદની માહોલથી જોડાયેલો હોવા છતાં હું બહુ વ્યર્થ વાતચીત કરતો હતો, દુરુદ શરીફની ખાસ કોઈ ટેવ ન હતી. જ્યારથી ચૂપ રહેવાનો પ્રયત્ન શરૂ કર્યો છે, દરરોજ એક હજાર વાર દુરુદ શરીફ પઢવું નસીબ થાય છે. નહિંતર મારો કિંમતી સમય આમ તેમની વ્યર્થ બહેસબાજીમાં બરબાદ થતો હતો. બાર દિવસમાં પઢેલા 12 હજાર દુરુદ શરીફનો સવાબ આપને ભેટ તરીકે રજૂ કરું (એટલે કે ઈસાલે સવાબ કરું) છું. વધુમાં વિનંતી છે કે મારા વાતોડિયા સ્વભાવના કારણે થનારી આડી-અવડી વાતોના નુકશાનથી અમારા જૈલી હલકામાં દા’વતે ઈસ્લામીના મદની કામને પણ નુકશાન થતું હતું. પાછલા દિવસોમાં અમારા હલકામાં પરસ્પરના મતભેદ ઉકેલવા માટે મદની મશવરો થયો, ઘણાં આશ્ચર્યની વાત છે કે મારાં મૌનના કારણે اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ સંપૂર્ણ ઝઘડો સરળતાથી પૂર્ણ થઈ ગયો. અમારા “નિગરાને પાક” એ ખુશી જાહેર કરતા મને નિઃસંકોચ કંઈક આ રીતે કહ્યું : “મને ઘણી બીક લાગી રહી હતી કે કદાચ આપ ચર્ચા શરૂ કરશો અને વાતનું વતેસર થઈ જશે પણ આપની મૌન પાળવાની નિયામતે અમને રાહત આપી.” હકીક્તમાં વાત એ છે કે આનાથી પહેલાં મુજ નાલાયકની વ્યર્થ ચર્ચા અને બકબક કરવાની ખરાબ ટેવના કારણે “મદની મશવરા” વગેરેનો માહોલ ખરાબ થતો હતો.

ફરમાને મુસ્તાફા ﷺ : જે મારા પર દસ વાર સવારે અને દસ વાર સાંજે દુરૂદે પાક પઢે એને કયામતના દિવસે મારી શકાત મળશે. (મુસ્તાફા)

મદની કામો માટે મદની સાધન

મીઠાં મીઠાં ઈસ્લામી ભાઈઓ ! જોયું આપે? વ્યર્થ વાતોથી બચવું મદની કામો માટે કેટલું ફાયદા કારક છે. તેથી જે સુન્નતોનો મુબલ્લિગ છે તે તો દરેક સ્થિતિમાં ગંભીર અને ટૂંકું બોલનાર હોવો જોઈએ. જે બડબડિયો, વાતોડિયો, બીજાઓની વાત કાપનારો, વારંવાર વચ્ચે બોલી નાખનારો, વાતવાત પર ચર્ચા અને તકરાર કરવા અને વાતનું વતેસર કરનારો હશે તેના કારણે દીનના કામને નુકશાન પહોંચવાની સજ્જ શક્યતા રહે છે, કારણ કે મૌન જો કે શૈતાનને મારી ભગાડવાનું “મદની સાધન” છે તેનાથી આ બદનસીબ વંચિત છે. હઝરતે સય્યિદુના અબૂ ઝર ગિફારી رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ને વસિયત કરતા તાજદારે રિસાલત, મુસ્તફા જાને રહેમત صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ એ ફરમાવ્યું : મૌનની પુષ્કળતાને લાઝિમ કરી લો કે આનાથી શૈતાન ભાગશે અને તમને દીનના કામોમાં મદદ મળશે.

(شُعَبُ الْإِيمَان ج ٤ ص ٢٤٢ حدیث ٤٩٤٢)

અલ્લાહ ઈસ સે પહલે ઈમાં પે મૌત દે દે

નુકસાં મેરે સબબ સે હો સુન્નતે નબી કા

(વસાઈલે બખ્શિશ, પાના : 108)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(3) ઘરમાં મદની માહોલ બનાવવામાં મૌનની ભૂમિકા

મીઠાં મીઠાં ઈસ્લામી ભાઈઓ ! બિન જરૂરી વાત, મજાકમસ્તી, અને તડાક-ભડાકની ટેવ કાઢવાથી ઘરમાં પણ આપની

કરમાને મુસ્તાફા ﷺ : જેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરુદે પાક ન પડે એણે વેદના આપી. (મુજાઝિદ)

પ્રતિષ્ઠા બુલંદ થશે અને જ્યારે ઘરના માણસો આપની ગંભીરતાથી પ્રભાવિત થશે ત્યારે તેમના પર આપની “નેકીની દા’વત” ઘણી જલ્દી અસર કરશે અને ઘરમાં મદની માહોલ નહીં હોય તો બનાવવામાં સરળતા થઈ જશે. જેમ કે “દા’વતે ઈસ્લામી”ના સુન્નતોથી ભરપૂર ઈજિતમાઅમાં મૌનના મહત્વ પર કરવામાં આવેલ સુન્નતોથી ભરપૂર એક બયાન સાંભળીને એક ઈસ્લામી ભાઈએ જે લખાણ આપ્યું તેનો ટૂંકસાર છે : સુન્નતોથી ભરપૂર બયાનમાં આપવામાં આવેલી હિદાયત મુજબ **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ** મારા જેવા બોલકણા માણસે મૌનની ટેવ પાડવાનું શરૂ કરી દીધી છે, **سُبْحَانَ اللَّهِ !** આનો મને અનહદ ફાયદો મળી રહ્યો છે, મારા બોલકણાં હોવાને કારણે ઘરનાં માણસો મારાથી “અપસેટ” હતા પણ જ્યારથી ચૂપ રહેવાનું શરૂ કર્યું છે, ઘરમાં મારી “પોઝીશન” બની ગઈ છે અને ખાસ કરીને મારી વ્હાલી માં જો કે મારાથી ઘણી નારાજ રહેતી હતી હવે અનહદ ખુશ થઈ ગઈ છે, કેમકે પહેલાં હું ઘણો “બોલકણો” હતો જેથી મારી સારી વાતો માંથી પણ પ્રભાવ જતો રહ્યો હતો પણ હવે હું માંને જ્યારે કોઈ સુન્નત વગેરે બતાવું છું ત્યારે તે ન માત્ર રસપૂર્વક સાંભળે છે બલકે અમલ કરવાનો પ્રયત્ન પણ કરે છે.

બઢતા હૈ ખમોશી સે વકાર અય મેરે પ્યારે

અય ભાઈ ! ઝબાં પર તૂ લગા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બખ્શિશ, પાના : 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : એ માણસની નાક માટીમાં ભળી જાય જેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરુદ પાક ન પડે. (૧૬)

“યા રુબ્બી કહીમ ! હમેં મુલકી બના” (ઉર્દૂ)ના ઓગણીસ અક્ષરોના આધારે ઘરમાં મદની માહોલ બનાવવાના 19 મદની ફૂલ

- ❶ ઘરમાં આવતા જતા ઊંચા અવાજથી સલામ કરો.
- ❷ માં-બાપને આવતા જોઈ અદબથી ઊભા થઈ જાઓ.
- ❸ દરરોજ કમ સે કમ એકવાર ઈસ્લામી ભાઈ પિતાના અને ઈસ્લામી બહેનો માંના હાથ અને કદમ ચૂમે.
- ❹ માં-બાપની સામે અવાજ ધીમો રાખો, તેમનાથી આંખ બિલકુલ ન મેળવો, નીચી આંખ રાખીને જ વાત કરો.
- ❺ તેમનું સોંપેલું દરેક એ કામ જે શરીઅતની વિરુદ્ધ ન હોય તરત જ કરી નાંખો.
- ❻ ગંભીરતા રાખો. ઘરમાં તૂ-તુકારો, અબે-તબે અને મજાક મશ્કરી કરવી, વાત-વાત પર ગુસ્સે થઈ જવું, ખાવામાં દોષ કાઢવાં, નાના ભાઈ બહેનોને ધમકાવવા, મારવા, ઘરના વડીલો સાથે બાખડું તથા તકરાર કરતા રહેવાની આપની જો કુટેવો હોય તો પોતાનો અંદાજ એકદમ બદલી નાંખો અને દરેકથી માફ કરાવી લો.
- ❼ ઘરમાં અને બહાર દરેક જગ્યાએ આપ ગંભીર થઈ જશો તો **إِنْ شَاءَ اللَّهُ طُورِعَل** ઘરની અંદર પણ આની બરકતો જાહેર થશે.
- ❽ આપના મમ્મી બલકે આપના બાળકોની માં હોય તો એમને અને ઘર (અને બહાર)ના એક દિવસના બાળકને પણ “આપ” કહીને જ પોકારો.
- ❾ પોતાના મહોલ્લાની મસ્જિદમાં ઈશાની જમાઅતના સમયથી માંડીને બે કલાકની અંદર અંદર સૂઈ જાઓ. કાશ ! તહજજુદમાં

ફરમાને મુસ્તફા : જેની સામે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરૂદ પાક ન પડે વાસ્તવમાં એ બદનસીબ થઈ ગયો. (ઉંડગ)

આંખ ખુલી જાય નહિંતર કમ સે કમ ફજરની નમાઝ તો સરળતાથી (મસ્જિદની પહેલી સફમાં જમાઅત સાથે) મળી જાય અને પછી કામકાજમાં પણ આળસ ન આવે.

❦ ઘરના માણસોમાં જો નમાઝોની આળસ, બે પદગી, ફિલ્મો નાટકો અને ગીતોનો દોર હોય અને આપ જો વાલી નથી, ઉપરાંત મોટે ભાગે લાગે કે આપની નહીં સાંભળવામાં આવે તો વારંવાર રોક ટોક કર્યા વગર, બધાને નરમીથી મક્તબતુલ મદીનાની રજૂ કરેલ સુન્નતોથી ભરપૂર બયાનની ઓડિયો કેસટો, ઓડિયો/વિડિયો સીડીઝ સંભળાવો- જોવડાવો, મદની ચેનલ જોવડાવો. إِنَّ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ મદની પરિણામ મળશે.

❦ ઘર માં ગમે તેટલો ઠપકો તેમ જ માર પણ પડે, ધીરજ, ધીરજ અને ધીરજ રાખો. જો આપ જીભ ચલાવશો તો મદની માહોલ બનવાની કોઈ આશા નથી બલકે વધારે બગાડ પેદા થઈ શકે છે કે વ્યર્થ સખ્તી કરવાના કારણે ઘણીવાર શેતાન લોકોને નફ્ફટ બનાવી દે છે.

❦ મદની માહોલ બનાવવા માટે એક શ્રેષ્ઠ માધ્યમ એ પણ છે કે ઘરમાં દરરોજ ફૈઝને સુન્નત નો દર્સ જરૂર જરૂર જરૂર આપો અથવા સાંભળો.

❦ પોતાના ઘરવાળાઓની દુનિયા અને આખેરતની બહેતરી માટે મનથી દુઆ પણ કરતા રહો કે ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ છે :
الدُّعَاءُ بِبَلَاحِ الْمُؤْمِنِ એટલે કે દુઆ મોમિનનું હથિયાર છે.

(الْمُسْتَدْرَكُ لِلْحَاكِمِ ج ٢ ص ١٦٢ حديث ١٨٥٥)

❦ સાસરીમાં રહેનારીઓ જ્યાં ઘરની વાત છે ત્યાં સાસરી અને જ્યાં માં-બાપનું વર્ણન છે ત્યાં સાસુ અને સસરાની સાથે સદવર્તન કરે જ્યારે કે કોઈ શરીઅતની દ્રષ્ટિએ એ અવરોધ ન હોય. હાં એ

ફરમાવે મુસ્તાફા ﷺ : જેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરુદ પાક ન પઢે તો એ લોકોમાં ઘણો કંજૂસ વ્યક્તિ છે. (તૈર્કીબ)

તકેદારી જરૂરી છે કે વહુ સસરાના હાથ કદમોને સ્પર્શ ન કરે, એ જ રીતે જમાઈ સાસુના.

﴿15﴾ મસાઈલુલ કુરઆન પાના 290 પર છે : દરેક નમાઝ પછી આ દુઆ આગળ-પાછળ દુરુદ શરીફની સાથે એકવાર પઢી લો, બાળકો સુન્નતોના પાબંદ બનશે અને ઘરમાં મદની માહોલ સ્થપાશે. (દુઆ આ છે :)

(1) (اللَّهُمَّ) رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا ذُرِّيَّتًا طَيِّبَةً ۖ وَاجْعَلْ لَنَا لِقَاءَ إِمَامِنَا ۖ

(“ اللَّهُمَّ ” આયતે કુરઆનીનો હિસ્સો નથી)

﴿16﴾ ના ફરમાન બાળક અથવા મોટો જ્યારે સૂઈ રહ્યો હોય તો 11 અથવા 21 દિવસ સુધી તેના મથાળે ઊભા રહીને આ આયતે મુબારક માત્ર એક વાર એટલાં અવાજમાં પઢો કે તેની આંખ ન ખુલે :

(2) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۖ بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ ۚ فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ

(આગળ-પાછળ એક વાર દુરુદ શરીફ)

યાદ રાખો ! મોટો ના ફરમાન હોય તો સૂતા સૂતા મથાળે વઝીફો પઢવામાં તેના જાગી જવાની શક્યતા છે ખાસ કરીને જ્યારે તેની ઊંઘ ગાઢ ન હોય, એ ખબર પડવી મુશ્કેલ છે કે માત્ર આંખો બંધ છે અથવા સૂઈ રહ્યો છે જેથી જ્યાં ફિત્તાનો ડર હોય ત્યાં આ અમલ ન કરવામાં આવે ખાસ કરીને પત્ની પોતાના પતિ પર આ અમલ ન કરે.

——————

1 તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન : હે અમારા રબ ! અમને આપ અમારી વહુઓ અને અમારા સંતાનોથી આંખોની ઠંડક અને અમને પરહેજગારોનો વડીલ બનાવ. (૧૧૧-الفرقان)

2 તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન : બલકે આ મહાન વિશેષાધિકાર વાળું કુરઆન છે લૌહે મહફૂઝ માં.

(૩૦-البروج: 21-22)

ફરમાને મુસ્તાફા ﷺ : જે વ્યક્તિ મારા પર દુરુદે પાક પઢવાનું ભૂલી ગયો એ જન્નતનો માર્ગ ભૂલી ગયો. (ટર્કી)

﴿17﴾ વળી ના ફરમાન સંતાનને આજ્ઞાપાલક બનાવવા માટે મુરાદ પૂરી ન થાય ત્યાં સુધી ફજરની નમાજ પછી આકાશ તરફ ચેહરો કરી ને “يَا هَيْدُ” 21 વાર પઢો. (આગળ-પાછળ એક વાર દુરુદ શરીફ)

﴿18﴾ મદની ઈન્આમાતના પ્રમાણે અમલની ટેવ બનાવો અને ઘરના જે વ્યક્તિમાં નર્મ સ્વભાવ જોવા મળે તેમનામાં અને જો અગર આપ પિતા હોવ તો સંતાનોમાં નરમી અને હિકમતે અમલીની સાથે મદની ઈન્આમાતને લાગુ કરો, **اللَّهُ** عَزَّوَجَلَّ ની રહેમતથી ઘરમાં મદની ઈન્કિલાબ (ક્રાંતિ) સ્થાપિત થઈ જશે.

﴿19﴾ પાબંદીથી દર મહીને કમ સે કમ ત્રણ દિવસના મદની કાફિલામાં આશિકાને રસૂલની સાથે સુન્નતોથી ભરપૂર મુસાફરી કરીને ઘરવાળાઓ માટે દુઆ પણ કરતા રહો. મદની કાફિલામાં મુસાફરીની બરકતથી પણ ઘરોમાં મદની માહોલ બનવાની “મદની બહાર” સાંભળવા મળે છે.

મીઠાં મીઠાં ઈસ્લામી ભાઈઓ ! બયાનને અંત તરફ લાવતાં સુન્નતની ફજીલત અને થોડી-ઘણી સુન્નતો અને આદાબ બયાન કરવાનું સૌભાગ્ય પ્રાપ્ત કરું છું. તાજદારે રિસાલત, શહનશાહે નુબુવ્વત, મુસ્તફા જાને રહમત, શમ્મે બઝમે હિદાયત, નૌશએ બઝમે જન્નત صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ નું ફરમાને જન્નત નિશાન છે : જેણે મારી સુન્નતથી મહબ્બત રાખી તેણે મારાથી મહબ્બત રાખી અને જેણે મારાથી મહબ્બત રાખી તે જન્નતમાં મારી સાથે હશે. (ابن عساکر ج ۹ ص ۳۴۳)

સીના તેરી સુન્નત કા મદીના બને આકા

જન્નત મેં પડોસી મુઝે તુમ અપના બનાના

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : તમે જ્યાં પણ હોવ મારા પર દુરૂદે પાક પઢો કે તમારું દુરૂદે પાક મારા સુધી પહોંચે છે. (ખુતબા)

“મિસ્વાક કરના સુલ્લવ છે” (ઉર્દૂ)ના વીર અક્ષરોના આધારે મિસ્વાકના 20 મદની ફૂલ

સૌપ્રથમ બે ફરમાને મુસ્તફા ﷺ વાંચી લ્યો :

❀ બે રકાત મિસ્વાક કરીને પઢવી વગર મિસ્વાકની 70 રકાતો કરતા ઉત્તમ છે. (الترغيب والترهيب ج 1 ص 102 حديث 18) ❀ મિસ્વાકનો ઉપયોગ પોતાના માટે જરૂરી કરી લો કારણ કે એમાં મોઢાની સફાઈ અને રબ તઆલાને રાજી કરવાનું નિમિત્ત છે. (مسند الإمام أحمد بن حنبل ج 2 ص 438 حديث 5869)

❀ દા'વતે ઈસ્લામીની પ્રકાશક સંસ્થા મક્તબતુલ મદીનાથી પ્રસ્તુત બહારે શરીઅત પ્રથમ જિલ્દનાં પાના 288 પર સદરુશશરીઆ, બદરુતરીકા, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી લખે છે કે મશાઈખે કિરામ ફરમાવે છે : જે વ્યક્તિને મિસ્વાકની ટેવ હશે તો મોતના સમયે તેને કલ્મો પઢવો નસીબ થશે અને જે અફીણ ખાતો હશે તેને મોતના સમયે કલ્મો પઢવો નસીબ નહીં થાય.

❀ હઝરતે સય્યિદુના ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا થી રિવાયત છે કે મિસ્વાકમાં દસ ખાસિયતો છે : મોઢું સાફ કરે, પેઢાને મજબૂત બનાવે, આંખોની રોશની વધારે, કફ દૂર કરે, મોઢાંની દુર્ગંધ નાબૂદ કરે, સુન્નત તરીકા પર છે, ફરિશ્તા ખુશ થાય છે, રબ રાજી થાય છે, નેકી વધારનાર અને પાયન ક્રિયા તંદુરસ્ત કરનાર છે (جَمْعُ الْجَوَامِعِ لِلشَّيْطَانِي ج 5 ص 249 حديث 14867)

❀ હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ વહ્દાબ શા'રાની قَدَسَ سِرُّهُ التَّوَرَانِي નક્લ કરે છે : એક વાર હઝરતે સય્યિદુના અબૂ બક્ર શિબ્લી બગદાદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْهَادِي ને વુઝૂ સમયે મિસ્વાકની જરૂરત હતી, તપાસ કરી પણ ન મળી, જેથી એક દીનાર (એટલે કે એક સોનાની અશરફી) માં મિસ્વાક ખરીદીને

ફરમાને મુસ્તાફા ﷺ : જે મારા પર એક વાર દુરુદે પાક પઢે **અલ્લાહ** عزوجل તેના પર દસ રહેમત મોકલે છે. (૧)

ઉપયોગ કર્યો. કેટલાક લોકો એ કહ્યું : આ તો આપે બહુ વધારે ખર્ચ કરી નાખ્યો. શું આટલી મોંઘી મિસ્વાક પણ લેવાય ખરી? ફરમાવ્યું : બેશક આ દુનિયા અને આની તમામ વસ્તુઓ **અલ્લાહ** عزوجل ની પાસે મચ્છરના પંખ બરાબર પણ હૈસિયત નથી રાખતી, જો કયામતના દિવસે **અલ્લાહ** عزوجل એ મને આ પૂછી લીધું તો શું જવાબ આપીશ કે : તેં મારા હબીબની સુન્નત (મિસ્વાક) કેમ ત્યજી? જે માલ અને દૌલત મેં તને આપી હતી તેની હકીકત તો મારી પાસે મચ્છરના પંખ બરાબર પણ ન હતી, તો છેવટે આવી હકીર દૌલત માટે આ મોટી સુન્નત મિસ્વાકને મેળવવા માટે કેમ ખર્ચ ન કરી? (مُلَخَّصٌ از لَوَائِحِ الْاَنْوَارِ ص ૩૮) ❀ સચ્ચિદ્રના ઇમામ શાફેઈ ઈસ્માઈલી ફરમાવે છે : ચાર ચીજો બુદ્ધિ વધારે છે : વ્યર્થ વાતોથી પરેજી, મિસ્વાકનો ઉપયોગ, નેક લોકોની સંગત અને પોતાના ઇલ્મ પર અમલ કરવો (حياة الحيوان ج ૨ ص ૧૬૬) ❀ મિસ્વાક પીલુ અથવા જેતૂન તથા લીમડો વગેરે કડવા લાકડાની હોવી જોઈએ. ❀ મિસ્વાકની જાડાઈ નાની આંગળીના બરાબર હોવી જોઈએ. ❀ મિસ્વાક એક વેંતથી વધારે લાંબી ન હોય નહિંતર તેના પર શૈતાન બેસે છે. ❀ તેના રેશા પોચાં હોય કે સખત રેશા દાંતો અને પેઢાં વચ્ચે જગ્યાનું કારણ બને છે. ❀ મિસ્વાક તાજી હોય તો ઘણું સારું નહિંતર થોડીવાર પાણીમાં પલાળી નરમ કરી લો ❀ યોગ્ય એ છે કે તેના રેશા દરરોજ કાપતા રહો કે રેશા ત્યાં સુધી ફાયદાકારક રહે છે જ્યાં સુધી તેમાં કડવાશ બાકી રહે ❀ દાંતોની પહોળાઈમાં મિસ્વાક કરો ❀ જ્યારે પણ કરવી હોય ત્યારે કમ સે કમ ત્રણવાર કરવી ❀ દરેક વખત ધોઈ લેવી ❀ મિસ્વાક જમણા હાથમાં એવી રીતે લો કે નાની આંગળી તેની નીચે અને વચ્ચેની ત્રણ આંગળીઓ ઉપર અને અંગૂઠો મથાળે હોય ❀ પહેલા જમણી બાજુનાં ઉપરનાં દાંતો

ફરમાને મુસ્તાફા ﷺ : જે મારા પર દસ વાર દુરૂદે પાક પડે અલ્લાહ ﷻ એના પર સો રહેમત મોકલે છે. (ખૂબ)

પર, પછી ડાબી બાજુના ઉપરનાં દાંતો પર, પછી જમણી બાજુનાં નીચેનાં દાંતો પર, પછી ડાબી બાજુના નીચેનાં દાંતો પર મિસ્વાક કરો ❀ મુઠ્ઠી બાંધીને મિસ્વાક કરવાથી મસા થવાની શક્યતા રહે છે ❀ મિસ્વાક વુઝૂની અગાઉની સુન્નત છે અલબત્ત, સુન્નતે મુઅક્કદા તે સમયે છે જ્યારે કે મોઢામાં દુર્ગંધ હોય (માખૂઝ અઝફતાવા રઝવિયા જિ. 1 પાના : 623) ❀ મિસ્વાક જ્યારે બિન ઉપયોગી થઈ જાય ત્યારે ફેંકો નહીં કારણકે આ સુન્નત પર અમલ કરવાનું એક સાધન છે, કોઈ જગ્યાએ તકેદારીથી મૂકી દો અથવા દાટી દો તથા પથ્થર વગેરે વજન બાંધીને દરિયામાં ડુબાડી દો.

(વિગતવાર જાણકારી માટે મક્તબતુલ મદીનાથી પ્રસ્તુત કરેલ પુસ્તક બહારે શરીઅત પ્રથમ જિલ્દનાં પાનાં 294 થી 295 નું વાંચન કરી લો)

હજારો સુન્નતો શીખવા માટે મક્તબતુલ મદીનાથી પ્રસ્તુત બે પુસ્તકો (1) 312 પાનાં પર આધારિત પુસ્તક “બહારે શરીઅત” ભાગ 16 અને (2) 120 પાનાંનું પુસ્તક “સુન્નતેં ઔર આદાબ” ખરીદીને વાંચો. સુન્નતોનાં અભ્યાસનું એક શ્રેષ્ઠ માધ્યમ દા’વતે ઈસ્લામીના મદની કાફિલામાં આશિકાને રસૂલની સાથે સુન્નતોથી ભરપૂર મુસાફરી પણ છે.

લૂટને રહમતેં કાફિલે મેં ચલો સીખને સુન્નતેં કાફિલે મેં ચલો
હોંગી હલ મુશ્કિલેં કાફિલે મેં ચલો ખત્મ હોં શામતેં કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

એક ચુપ સો સુખ

તાલિબે ગમે મદીના
વ બકીઅ વ મફિરત
વ બે હિસાબ જન્નતુલ
ફિરદોસ મેં બે હિસાબ આકા કા પગેસ

1 મુહર્રમુલ હરામ, 1433 હિ.

ફરમાને મુસ્તફા : જેની સામે મારો ઉલ્લાખ થાય અને એ મારા પર દુરુદે પાક ન પડે તો એ લોકોમાં ઘણો કંજૂસ વ્યક્તિ છે. (હિન્દી)

અનુક્રમણિકા

શીર્ષક	પાનું	શીર્ષક	પાનું
દુરુદ શરીફની ફજીલત	1	એક સહાબીના જન્મતી હોવાનું રહસ્ય	17
મોનમાં સલામતી છે	2	વ્યર્થ વાતોના ઉદાહરણો	18
બહેરામ અને પશી	2	નકામું બોલનાર માટે જૂઠી અતિશયોકિતના	
મોનની ફજીલત અંગે મુસ્તફાના ચાર ફરમાનો	3	ગુનાહ થી બચવું મુશ્કેલ હોય છે	20
60 વર્ષની ઇબાદત કરતા વધુ સારું હોવાનો ખુલાસો	3	કાશ ! બોલતા પહેલા સહેજ રોકાઈને જોખવાનો	
વ્યર્થ વાતોના કંપાવનારા ચાર નુકશાન	3	મોકો મળી જાય	21
સહુથી વધારે નુકશાનકારક વસ્તુ	5	આતંકવાદિઓની વ્યર્થ ચર્ચા	21
ભલાઈની વાત કરો અથવા ચૂપ રહો	6	સિદ્દીકે અકબર મોઢામાં પથ્થર મૂકી રાખતા	22
જો જન્મતની જરૂરત હોય તો.....	6	40 વર્ષ સુધી મૌન રહેવાનો પ્રયત્ન	22
મૌન ઇમાનની સલામતીનું માધ્યમ છે	7	વાતચીત લખીને સ્વમૂલ્યાંકન કરનારા તાબેઈ બુઝુર્જ	23
મૌન અજ્ઞાની (જાહિલ)નો પડદો છે	7	વાતચીતના હિસાબનો તરીકો	24
મૌન ઇબાદતની ચાવી છે	7	ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ ટ્રૂસ્કે ટ્રૂસ્કે રડ્યાં	25
માલની સુરક્ષા સરળ છે પણ જીભની	7	કિસ્સાનો ખુલાસો	25
બોલનારો ઘણીવાર પસ્તાય છે	8	વાતને બિન જરૂરી બાબતોથી પાક કરવાનો ઉત્તમ ઉપાય	27
બોલીને પસ્તાવા કરતા ન બોલીને પસ્તાવું સારું	9	મૂર્ખ વગર વિચારે બોલે છે	28
મૂંગો ફાયદામાં રહે છે	9	બોલતાં પહેલાં જોખવાની રીત	29
ઘર શાંતિનું પારણું કઈ રીતે બને?	10	મૌન રહેવાની રીત	30
સાસ વહુનો કજિયો ડામવાનો મદની ઉપાય	10	સારી રીતે બોલાવીને સવાબ કમાવો	32
મોં(જીભ) ની સેવામાં વિનંતી	11	મૌનની બરકતની 3 મદની બહારો	33
સારી વાત કરવાની ફજીલત	12	(1) મૌનની બરકતથી દીદારે મુસ્તફા	33
આકા દીર્ઘ મૌનવાળા હતા	12	(2) વિસ્તારમાં મદની માહોલ બનાવવા માટે	
બોલવા અને ચૂપ રહેવાના બે પ્રકાર	13	મોનની ભૂમિકા	35
બિભત્સ વાતની ઓળખ	14	મદની કામો માટે મદની સાધન	36
મોઢામાંથી લોહી અને પડું નીકળતું હશે	15	(3) ઘરમાં મદની માહોલ બનાવવામાં મૌનની	
કૂતરા સ્વરૂપે	15	ભૂમિકા	36
જન્મત હરામ છે	16	ઘરમાં મદની માહોલ બનાવવાના 19 મદની ફૂલ	38
સાત મદની ફૂલોનો ફારૂકી ગુલદસ્તો	16	મિસ્વાકના 20 મદની ફૂલ	42
હે કાશ ! આવું થઈ જાય....	17	અનુક્રમણિકા	45

ફરમાવે મુસ્તાફા : એ માણસની નાક માટીમાં ભળી જાય જેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરુદ્દે પાક ન પડે. (૧૮)

مأخذ ومراجع

کتاب	مطبوعہ	کتاب	مطبوعہ
قرآن پاک	مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی	مراۃ المتناجح	ضیاء القرآن پبلی کیشنز مرکز الادبیاء لاہور
ترجمہ کنز الایمان	مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی	اتحاف السادة	دارالکتب العلمیہ بیروت
صحیح بخاری	دارالکتب العلمیہ بیروت	احیاء العلوم	دار صادر بیروت
سنن ترمذی	دارالفکر بیروت	مطرف	دارالفکر بیروت
مسند امام احمد	دارالفکر بیروت	القول المدلیج	مؤسسۃ الریان بیروت
اسنن الکبری	دارالکتب العلمیہ بیروت	تنبیہ الغافلین	دارالکتاب العربی بیروت
المستدرک	دار المعرفہ بیروت	منہاج العابدین	دارالکتب العلمیہ بیروت
شعب الایمان	دارالکتب العلمیہ بیروت	تاریخ بغداد	دارالکتب العلمیہ بیروت
الغردوس بما ثور الخطاب	دارالکتب العلمیہ بیروت	تاریخ دمشق	دارالفکر بیروت
جمع الجوامع	دارالکتب العلمیہ بیروت	کشف المحجوب	نوائے وقت پرنٹرز مرکز الادبیاء لاہور
المصنف مع موصوۃ ابن ابی الدنیا	المکتبۃ العصریہ بیروت	المعنیات	پشاور
شرح السنۃ	دارالکتب العلمیہ بیروت	لؤلؤ الاثوار	داراحیاء التراث العربی بیروت
حصن حصین	المکتبۃ العصریہ بیروت	فتاویٰ رضویہ	رضا فاؤنڈیشن مرکز الادبیاء لاہور
مناقب احمد بن حنبل	دار ابن خلدون بیروت	بہار شریعت	مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی
مرقاۃ المفاتیح	دارالفکر بیروت	وسائل بخشش	مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی

આ પુસ્તિકા વાંચીને બીજાને આપી દો

લગ્ન તથા મોત-મર્યત પ્રસંગે, ઈજિતમાઅ, ઉર્સ અને મીલાદના જુલૂસ વગેરેમાં મકતબતુલ મદીનાથી પ્રસ્તુત કરેલ પુસ્તિકાઓ અને મદની ફૂલોની પત્રિકા વહેંચીને સવાબ કમાવો, ગ્રાહકોને સવાબની નિચ્ચતથી ભેટ આપવા માટે પોતાની દુકાનો પર પણ પુસ્તિકા રાખવાનો નિત્યક્રમ બનાવો, સમાચાર પત્ર વિત્રકો અથવા બાળકો દ્વારા પોતાના મહોલ્લાના ઘર ઘરમાં માસિક ઓછામાં ઓછી એક સુન્નતોથી ભરપૂર પુસ્તિકા અથવા મદની ફૂલોની પત્રિકા પહોંચાડી નેકીની દા'વતની ધૂમો મચાવો અને ઢગલાબંધ સવાબ કમાવો.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ وَ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ط

સુન્નતની બહાર

તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નતની વિશ્વવ્યાપી બિનરાજકીય તહેરીક દા'વતે ઈસ્લામીના સુવાસિત મદની માહોલમાં મુખ્યત્વે સુન્નતો શીખવા તેમ જ શીખવાડવામાં આવે છે. દર જુમેરાતે ઈશાની નમાઝ પછી પોતાના શહેરમાં થનારા દા'વતે ઈસ્લામીના સુન્નતોથી ભરપૂર હફતાવાર ઈજતિમાઅમાં અલ્લાહ તઆલાને રાજ કરવા સારી સારી નિયતો સાથે આખી રાત રોકાવાની મદની અપીલ છે. આશિકાને રસૂલના મદની કાફિલામાં સવાબની નિયતથી સુન્નતોની તરબિયત માટે મુસાફરી અને દરરોજ “ફિકે મદીના” દ્વારા મદની ઈઆમાતનો રિસાલો ભરીને દર મદની મહિનાની શરૂઆતનાં દસ દિવસની અંદર અંદર પોતાના જિમ્મેદારને સિપુર્દ કરવાનો નિયમ બનાવી લ્યો. إِنَّ شَاءَ اللّٰهُ. આની બરકતથી સુન્નતના પાબંદ બનવા, ગુનાઓથી નફરત કરવા અને ઈમાનની સંભાળ માટે ચિંતાતૂર રહેવાનો ઉદ્દેશ બનશે.

દરેક ઈસ્લામી ભાઈ પોતાનો મદની મક્સદ બનાવે કે “મારે પોતાની અને આખી દુનિયાના લોકોની ઈસ્લાહનો પ્રયત્ન કરવો છે” إِنَّ شَاءَ اللّٰهُ. પોતાની ઈસ્લાહ માટે “મદની ઈઆમાત” પર અમલ અને આખી દુનિયાના લોકોની ઈસ્લાહના પ્રયત્ન માટે “મદની કાફિલા”માં મુસાફરી કરવી છે. إِنَّ شَاءَ اللّٰهُ.

મક્તબતુલ મદીનાની શાખાઓ

સુરત	: વલિયા ભાઈ મસ્જિદ સામે, ખ્વાજા દાના દરગાહ, સુરત	9601267861
વડોદરા	: બીજો માળ, કાસિમહાલા મસ્જિદ, નાગરવાડા, વડોદરા	8141979371
જામનગર	: મક્તબતુલ મદીના, પાંચ હાટડી, જામનગર	9327977293
મોડાસા	: મક્તબતુલ મદીના, સૂકા બજાર, મોડાસા	9725824820
ધોલકા	: તાજદારે મદીના મસ્જિદ સામે, ટાવર બજાર, ધોળકા	9725313772
બાલાસીનોર	: નિશાળ ચોક, બેન્ક ઓફ બરોડા પાસે, બાલાસીનોર	9586327091
ગાંધીધામ	: સપના નગર, મદીના મસ્જિદ પાસે, ગાંધીધામ	7359263926

ISBN 978-969-579-887-4

0109113

MC 1286

મક્તબતુલ મદીના

ફેઝાને મદીના, ત્રિકોણિયા બગીચા સામે,

મિરઝાપુર, અહમદાબાદ-1, ગુજરાત, ફોન :- 9327168200

E-mail : maktabaahmedabad@gmail.com